

Oskari Uusi-Einola

Ammattijääkiekkoilijan työsuhde ja sosiaaliturva

Opinnäytetyö

Tradenomi (AMK)

Liiketalouden koulutusohjelma

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Liiketalous, julkishallinto ja juridiikka
Tekijä	Oskari Uusi-Einola
Työn nimi	Ammattijääkiekkoilijan työsuhde ja sosiaaliturva
Toimeksiantaja	Suomen jääkiekkoilijat ry
Vuosi	2024
Sivut	44 sivua, liitteitä 9 sivua
Työn ohjaaja(t)	Sampo Järvinen

TIIVISTELMÄ

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin ammattijääkiekkoilijan työsuhteen sekä sosiaaliturvan eroavaisuuksia perinteiseen työsuhteeseen verrattuna. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä toimeksiantajaorganisaatio Suomen Jääkiekkoilijat ry:n kanssa. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää ammattijääkiekkoilijan työsuhteen ja sosiaaliturvan erityispiirteet sekä se, miten ammattijääkiekkoilijan työsuhde huomioidaan lain näkökulmasta.

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa toimeksiantajaorganisaatiolle paketti, josta nousisi ammattijääkiekkoilijan työsuhteen ja sosiaaliturvan erityispiirteet esiin. Tutkimuksessa selvitettiin niitä kohtia, joita ammattijääkiekkoilijan olisi hyvä huomioida työuransa aikana. Nostettiin myös esiin niitä seikkoja, joita tulevaisuudessa tulisi huomioida niin laissa kuin pelaajasopimuksessakin.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimustapaa. Tutkimuksellinen tiedonkeruu suoritettiin teemahaastattelun avulla. Lisäksi tutkimuksen tueksi suoritettiin muutamia tarkentavia haastattelutilaisuuksia. Laadittu tutkimus voidaan mieltää laadullisena kehittämistyönä.

Tutkimuksesta ilmeni arvokasta tietoa ammattijääkiekkoilijan työsuhteen ja sosiaaliturvan nykytilanteesta. Opinnäytetyö antaa hyvän kokonaiskuvan siitä, millainen ammattijääkiekkoilijan työsuhde ja muu työelämä on, ja miten laki huomio kyseisen ammatin erityispiirteet. Tutkimus antaa hyvää taustatietoa jatkoa ajatellen, kun ruvetaan sopimaan mahdollisista lakiuudistuksista sekä uusista sopimuksista.

Asiasanat: ammattilaisurheilu, urheilu-ura, epätyypillinen työsuhde, sosiaaliturva

Degree title	<i>Bachelor of Business Administration</i>
Author	Oskari Uusi-Einola
Thesis title	Professional hockey player's employment relationship and social security
Commissioned by	The Finnish ice hockey players' association
Time	2024
Pages	44 pages, 9 pages of appendices
Supervisor	Sampo Järvinen

ABSTRACT

This thesis examined the differences between the employment agreements and social security of professional ice hockey players compared to more traditional forms of employment. The thesis was made in collaboration with the commissioner the Finnish ice hockey players' association and objective was to identify and analyze the special characteristics of professional ice hockey players' employment contracts and their social security. This study also aimed to examine how these aspects are addressed in legislation highlights key aspects that professional players should consider during their careers.

In this study, a qualitative method was used to provide this thesis, and data was collected through semi-structured interviews. In addition, interviews were conducted with Risto Kauppinen who operates as executive director in The Finnish ice hockey players' association. The thesis can be regarded as a qualitative (constructive) design-based study.

The thesis provides information about the current state of professional hockey players' employment and social security. The thesis also describes the players' working conditions and the legal perspective on the unique characteristics of this profession. The findings serve as background information for future considerations, particularly possible legal reforms and new agreements.

Keywords: professional, ice hockey, player, sport, atypical employment, social security

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY	8
3	TEORIAPOHJA	10
3.1	Lainsäädäntö ja sopimukset	11
3.2	Tutkimusmenetelmä	12
4	TYÖSUHDE.....	13
4.1	Keskeiset ehdot	14
4.2	Velvoitteet.....	15
4.3	Oikeudelliset velvoitteet työsuhteen päätyttyä	16
5	AMMATTIJÄÄKIEKKOILIJAN TYÖSUHTEEN KEHITYS	16
5.1	Ensimmäiset isot linjaukset.....	17
5.2	Tapaus Gary Yaremchuk	17
5.3	Lakimuutokset.....	18
6	URHEILU AMMATTINA.....	19
6.1	Pelaajan velvollisuudet	20
6.2	Työnantajan velvollisuudet	22
6.3	Pelaajan oikeudet	22
6.4	Työnantajan oikeudet	23
7	PELAAJASOPIMUS	24
7.1	Yleissopimus.....	26
7.2	Sopimuskausi	26
7.2.1	Koeaika.....	27
7.2.2	Sopimuksen voimaantulo.....	28
7.3	Työaika	28
7.3.1	Lomat ja vapaa-aika	29
7.3.2	Harjoitusvapaa	30
7.3.3	Palkkaus	31

7.4	Tulevat pelaajasopimukset	32
8	AMMATTIJÄÄKIEKKOILIJAN SOSIAALITURVA.....	32
8.1	Eläketurva.....	33
8.2	Työttömyysturva	34
8.3	Sairaus ja tapaturmavakuutukset.....	35
8.4	Työturvallisuus ja hyvinvointi	36
8.4.1	Terveystarkastus	38
8.4.2	Mielenterveys ja päihdeongelmat	38
9	JOHTOPÄÄTÖKSET	39
9.1	Tulokset	40
9.2	Luotettavuus	42
10	LOPUKSI	44
	LÄHTEET.....	45

LIITTEET

Liite 1. Tietosuojailmoitus

Liite 2. Tutkimustiedote

1 JOHDANTO

On tullut aika aloitella liiketalouden koulutusalan päätöstyötä. Ennen tietoa aiheen valinnasta asia tuntui suurelta ja vaikealta. Lopulta opinnoissa tulivat kurssit vastaan, joissa täytyi hieman jo tietää, minkälaista aihetta omassa opinnäytetyössä lähtee käsittelemään. Aiheeksi lopulta valikoitui pienen pohdinnan jälkeen ammattijääkiekkoilijan työsuhde ja sosiaaliturva.

Päätin hyödyntää omaa koulutusta sekä suurta mielenkiinnon kohdettani, joka on jääkiekko. Koin, että työ pysyy mielekkäänä ja kiinnostavana, kun aihe on mieleinen ja innostava. Työn aiheen keksimisen jälkeen tuli ajankohtaiseksi se, mikä taho voisi toimia työn toimeksiantajana. Nopeasti mieleen tulivat eri seurat, liiga ja ammattijääkiekkoilijoiden ammattiliitto Suomen jääkiekkoilijat ry. Päätin kuitenkin ottaa aluksi yhteyttä edellä mainittuun organisaatioon. Nopeiden neuvottelujen jälkeen he päättivät toimia tälle työlle toimeksiantajana, joten oma työskentelyni aiheen parissa pääsi etenemään. Suomen jääkiekkoilijat ry tullaan esittelemään tarkemmin opinnäytetyön toisessa luvussa.

Tänä syksynä aihe on ajankohtainen. Jääkiekon SM-liiga Oy ja Suomen Jääkiekkoilijat ry ovat neuvotelleet uuden sopimuksen, joka astuu voimaan syksyllä 2024. Vaikkakin kyseinen sopimus on vuoden mittainen, sisältää se silti viilauksia edellisiin sopimuksiin.

Työssä kartoitetaan eroavaisuuksia ammattijääkiekkoilijan työsuhteessa verraten sitä perinteiseen työsopimukseen. Samalla siitä selviää myös se, millaista on ammattijääkiekkoilijan työelämä. Kerään aineistoa tutkimalla erilaisia ammattiuurheilijoiden sopimuspohjia mitä saatavilla on. Konkreettinen tavoite olisi tuottaa tietynasteinen opas ja ohjeistus, mistä selviäisi eroavaisuudet esimerkiksi vasta-alkajalle tai henkilölle, joka on astumassa ammattiuurheilijaksi.

Suunnitteluvaiheessa tutkimus alkoi kohdentua enemmän ja enemmän nuorten suuntaan ja lisätä heidän tietämystään aiheesta. Rupesin pohtimaan, millainen on ammattiuurheilijanuorten tietämys edessään olevasta työsopimuksesta. Monelle nuorelle se saattaa olla jopa ensimmäinen työsopimus. Osa

nuorista saattaa tehdä ammattuurheilijasopimuksen jo 15–17-vuotiaana. Tämän ikäisenä heillä on takanaan vasta peruskoulu, eikä muita töitä välttämättä ole tehty, kun ei ole saavuttanut usein kesätöihin vaadittavaa 15-vuoden ikää. Tilanne on jokaisen kohdalla eri.

Edeltävässä tekstikappaleessa mainittiin, että nuorilla ensimmäisen pelaajasopimuksen allekirjoituksen aikaan saattaa olla vain takanaan koulutuksena peruskoulu. Peruskoulussa opiskellaan oppilaanohjausta, jossa käsitellään tulevaisuuden valintoja sekä työelämään liittyviä asioita. Kyseisillä oppitunneilla käsitellään usein ensimmäisiä työsopimuksia liittyen kesätöihin. Suurimmalla osalla henkilöistä ensimmäinen työsopimus tehdään kesällä muutamaksi viikoksi perinteiseen paikkaan, kuten paikalliseen markettiin, marjanpoimijaksi jne. Oppitunneilla käydään läpi perinteisiä asioita, joita työsopimuksessa on. Näitä asioita ovat työaika, palkka, sopimuksen kesto yms. Näin ollen nuorella ei välttämättä ole tiedossa sitä, mitä ammattuurheilijaan sovellettava sopimus pitää sisällään, sekä sitä, mihin kaikkeen hän sitoutuu allekirjoittaessaan sen.

Tutkimuksen ulkopuolelle tulevat jäämään aikuiset ja kokeneemmat pelaajat. Syynä tälle on heidän ikänsä ja tietoisuutensa asioiden tiimoilta. Voi myös olla, että tutkimus olisi tarpeellinen tietopaketti yleisesti alalle. Kokemus kuitenkin kartuttaa tietoisuutta ja osaamista ja omien etujen ja velvollisuuksien tiedostamista. Tämän takia en usko tämän tutkimuksen tuovan lisäarvoa jo pidempään ammattuurheilussa mukana olleille henkilöille.

Vaikka en pidä itseäni kovin vanhana, olen kuitenkin saanut kerrytettyä ikäisekseni paljon erilaista työkokemusta. Työkokemusta on myös kertynyt eri aloilta, joten myös erilaisia työsuhteita on tullut solmittua. Täten tähän opinnäytetyöhön tullaan hyödyntämään tutkimuksen tekijän omaa kokemusta eri työsopimuksista sekä työsuhteista.

Jäljempänä kerrotaan seuran toimivan ammattijääkiekkoilijan työnantajana ja pelaajan olevan seurassa työntekijänä. Tässä opinnäytetyössä tullaan viittamaan seuraan työnantajana sekä työntekijään pelaajana. Yhtenevää termistöä käytetään opinnäytetyön selkeyttämiseksi.

2 TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Suomen Jääkiekkoilijat ry. Suomen Jääkiekkoilijat ry:stä käytetään usein myös nimitystä Pelaajayhdistys. Pelaajayhdistys on perustettu vuonna 1973 ja kotipaikkana toimii Helsinki. Myös tässä opinnäytetyössä tullaan Suomen Jääkiekkoilijat ry:n viittaamaan termillä Pelaajayhdistys. (Suomen Jääkiekkoilijat ry s.a.)

Pelaajayhdistyksen perimmäinen tarkoitus on edistää jääkiekkoilua ja lisätä sen harrastusta Suomessa. Lisäksi sen tarkoituksena on toimia pelaajan tukena ja turvana. Pelaajayhdistys siis on käytännössä ammattijääkiekkoilijoiden ammattiliitto. Yhdistys tarjoaa pelaajille asiantuntijapalveluita, etuja sekä antaa suojaa mahdollisissa konfliktitilanteissa, mitä pelaajauran varrella saattaa tulla vastaan. Pelaajayhdistys toimii välimiehenä pelaajan ja seuran välillä. Myös kiistat agenttien ja vakuutusyhtiöiden kanssa voivat olla todellisia, joten Pelaajayhdistys toimii auttavana kätenä myös niissä kiistoissa. (Suomen Jääkiekkoilijat ry s.a.)

Yksi Pelaajayhdistyksen tärkeistä tehtävistä on tukea uran jälkeiseen aikaan valmistautumista. Työurana ammattijääkiekkoilu on lyhytaikaista suhteessa perinteisiin työuriin. Ammattijääkiekko on työurana lyhyt, joten on kannattavaa valmistautua uran jälkeiseen elämään, esimerkiksi opiskelemalla peliuran aikana. Työura ajoittuu aikaan, jolloin muut nuoret kouluttautuvat ammatteihin. Ammattijääkiekkoilijaksi ei kuitenkaan päädytä koulutuksen kautta, vaan lajitaitojen ja muun harjoittelun kautta.

Ammattijääkiekkoilijaksi pääseminen on lapsuuden haave, jota varten on laitettu likoon paljon elämästä. Niin aikaa kuin vaivaakin. Pelaajayhdistyksen missio on ”Jotta jääkiekkoilijan unelmasta tulisi unelma-ammatti”. Yhdistys neuvottelee työehtosopimusta vastaavan yleissopimuksen sekä pelaajasopimuksen. Pelaajasopimus toimii käytännössä työsopimuksena. Tämä opinnäytetyö tulee keskeyttämään kyseisiin sopimuksiin, joten niihin palataan enemmän opinnäytetyön myöhemmässä vaiheessa. Kyseiset sopimukset auttavat sekä pelaajia että seuroja, joten kaikki hyötyvät niistä. Ilman päteviä sopimuksia pelaajat jäisivät yksin, jolloin hyväksikäytön riski voi kasvaa. Myös seuroilla

tuhlaantuu prosesseihin paljon aikaa ja rahaa, jonka voisi käyttää toiminnan kehittämiseen. (Suomen Jääkiekkoilijat ry s.a.)

Aiemmin tässä luvussa mainittu Jääkiekkoilijoiden Koulutus- ja Ammatinedistämissätiö hallinnoi myös urheilijarahastoa. Rahastoon voivat siis pelaajat halutessaan rahastoida osan tuloistaan ja hyödyntää rahastoituja varoja myös peliuran jälkeen. Varojen rahastointi auttaa myös välttämään suuren verotuksen pelivuosien aikana. (Suomen Jääkiekkoilijat ry s.a.)

Pelaajayhdistyksen toiminta siis perustuu pelaajan auttamiseen. Oli se sitten millaista apua tahansa. Ongelmia voi ilmetä erilaisissa asioissa. Oli kyse sitten sopimusongelmista, päihde-, mielenterveys- tai peliongelmissa, Pelaajayhdistyksen laajojen kontaktien ansioista erilaisten haasteiden tullessa uralla eteen, ovat ne kaikki järjestettävissä ja parannettavissa. Kuten mainittu, jääkiekkoilijan aktiiviyöura on lyhyt. On mahdollista, että se on jopa lyhyempi kuin työura pelaajauran jälkeen, joten siihen on hyvä varautua hyvissä ajoin. Tällöin puhutaan urasiirtymistä. (Suomen Jääkiekkoilijat ry s.a.)

Uraisiirtymisiä on erityyppisiä. Esimerkkeinä näistä voi pitää sopimuksettomasta pelaajasta sopimukselliseksi pelaajaksi siirtymistä. Myös opintojen tai varusmiespalveluksen aloittaminen pelaajauran ohessa on urasiirtymä. Pelaajayhdistys auttaa vahvistamaan omaa urheilijaidentiteettiä, sillä monipuolinen identiteetti koostuu muustakin kuin jääkiekon pelaamisesta. Myös loukkaantumiset ovat ikävä osa jääkiekon pelaamista ja varsinkin ammattitasolla. Tieteenkin lähtökohta on se että, loukkaantumisia ei tulisi, mutta jos sellainen sattuu käymään, on se monesti yllättävä ja mahdoton ennustaa. Pelaajayhdistys tukee loukkaantumisen käsittelyssä. (Suomen Jääkiekkoilijat ry s.a.)

Kiteytettynä Pelaajayhdistyksen toiminta on auttamista pelaajauran ja siihen liittyvien tekijöiden kanssa. Asia voi liittyä taloudelliseen, pelilliseen tai pelin ulkopuolisiin seikkoihin. Kun pelaaja on Pelaajayhdistyksen jäsen, on hänellä silloin saatavilla suuri joukko ihmisiä, joilta saa apua ja turvaa niin pelaajauran aikaisiin kuin sen jälkeisiin asioihin.

3 TEORIAPOHJA

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan käsiteltävää aihetta kirjallisuuskatsauksen avulla. Tarkoituksena on tuottaa paketti, joka tutkii ja selventää aihetta mahdollisimman monipuolisesti. Käytännössä kirjallisuuskatsauksessa voidaan siis puhua tutkimusten tutkimisesta. Tämän ohella aiempia tutkimuksia yhdistellään ja tuotetaan sillä tavalla uutta tietoa ja uusia havaintoja. Vaikka kirjallisuuskatsauksesta voi saada käsityksen, että se on raportti, näin kuitenkin ei ole, vaikka yhtäläisyyksiäkin on. Kirjallisuuskatsaus on tutkimustapa. Kirjallisuuskatsauksella nidotaan yhteen olennainen tieto aiheesta ja sitä tutkimalla pyritään luomaan uutta. Lisäksi tulee todeta ja tarkentaa, että tämä opinnäytetyö ei ole kirjallisuuskatsaus, vaan opinnäytetyö on luotu kirjallisuuskatsausta apuna käyttäen. (Vilka 2023.)

Kirjallisuuskatsaus tyypejäkin on erilaisia. Vilka (2023) mainitsee kirjassaan neljä erilaista kirjallisuuskatsaustyyppiä. Omaan tarpeeseen kuitenkin hyödynnän Vilkan (2023) mainitsemaa narratiivista kirjallisuuskatsausta. Sen kerrotaan olevan hyvä metodi silloin, kun tutkitaan sitä, mitä ilmiöstä tunnetaan, sen ominaisuuksista sekä sitä miten se on kehittynyt ja millaisia taustoja sillä on. Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on aiheen ymmärtäminen ja ymmärretyn asian kuvaileminen. Tarkoituksena tässä on vahvistaa käsityksiä siitä, millainen loppujen lopuksi on ammattijääkiekkoilijan työsuhte. Monesti siitä kuitenkin päällepäin näkyy, varsinkin jääkiekon saralla, onnistumiset ja urheilullinen menestyminen kentällä.

Uskonkin siis kirjallisuuskatsauksen olevan omalle tutkimukselleni järkevin vaihtoehto. Uskon pystyväni muodostamaan kirjallisuuskatsauksen avulla luotettavan ja uskottavan tutkimuksen. Aloittaessani projektia löysinkin muutamia ammattuurheilijoiden työsuhdetta käsitteleviä tutkimuksia. Yksittäisiä ammattijääkiekkoilijaa koskevia tutkimuksia on, mutta usein tutkimukset ovat rajautuneet vain sosiaaliturvaan.

Kuitenkaan pelkkään kirjallisuuskatsaukseen ei tule tämä opinnäytetyö pohjautumaan. Kirjallisuuskatsauksen lisäksi tullaan suorittamaan kirjallisen materiaalin tueksi haastattelu. Haastattelulla pyritään saamaan tietoa ammattilaisjääkiekkoilijoiden ja heidän työsuhteensa parissa paljon työskennelleitä

taholta, jonka näkemykset toimivat tiedonantona aiheesta. Haastattelusta mainitaan tarkemmin luvussa 3.2.

3.1 Lainsäädäntö ja sopimukset

Tutkimuksen runkona toimii ammattijääkiekkoilijan työsopimus, johon tässäkin opinnäytetyössä viitataan termillä pelaajasopimus. Pelaajasopimuksen (2024) ohella tullaan tutkimaan ammattijääkiekkoilijan sopimukseen yhdistettyä sopimusta, josta käytetään termiä yleissopimus (2024). Tutkimani pelaajasopimusta käytetään Liigassa kaikissa tapauksissa ja ennalta sovitulla sopimusmallilla.

Tutkimuksessa kuvataan ammattijääkiekkoilijan työtä. Työ ylipäättänsä on Suomessa lailla vahvasti säädeltyä ja näin ollen lait myös ohjaavat työn etene- mistä sekä saatuja tutkimustuloksia. Kuitenkin ammattiuurheilun osalta on huomattavaa, että olemassa olevat työelämää sääntelevät lait on rajattu ammat- tiurheilun ulkopuolelle.

Pelaajasopimuksessa (2024) on maininta, että kyseiseen sopimukseen sovel- letaankin Suomen lakia. Myös ammattijääkiekkoilijoiden työsuhteeseen sovelle- taankin työsopimuslakia. Lisäksi lakia urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta so- velletaan ammattijääkiekkoilijoiden työsuhteessa. Sosiaaliturvaa käsitellään tarkemmin tämän opinnäytetyön luvussa 8.

Muutamia työelämää säänteleviä lakeja ovat rajanneet ammattiuurheilun sovelta- misalan ulkopuolelle. Esimerkiksi laki työttömyysturvan rahoituksesta, työsuojelulaki ja työterveyshuoltolaki eivät koske ammattiuurheilua. Tästä syystä pe- laajasopimuksissa on otettava kantaa näihin aiheisiin, joissa kyseisiä lakeja ei sovelleta.

Kun tutkitaan edellä mainittuja kolmea lakia tarkemmin, huomataan, että niistä vain yhdessä mainitaan tarkasti, että ammattiuurheilu on rajattu lain soveltamis- alan ulkopuolelle. Kyseisen laki on työturvallisuuslaki ja asia mainitaan lain 2 §. Työterveyshuoltolaissa taas viitataan työturvallisuuslakiin, joten se rajautuu pois ammattiuurheilun piiristä sitä kautta. (Työturvallisuuslaki 2. §; Työterveys- huoltolaki 2. §.)

Vaikka laissa työttömyysetuuksien rahoituksesta ei suoraan rajata ammattiurheilua pois lain piiristä, ei sitä siitä huolimatta sovelleta ammattiurheilussa. Syytä tälle on muutamia ja ne kaikki liittyvät enemmän tai vähemmän rahaan. Tämä poikkeus on tehty, koska ammattiurheilu katsotaan erityiseksi ammatiksi, jossa työttömyysturva ja muut sosiaaliturvaetuudet toimivat eri tavalla kuin tavallisessa työelämässä. Ammattiurheilijat voivat toki olla oikeutettuja muihin sosiaaliturvaetuuksiin, mutta eivät ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan samalla tavalla kuin muut työntekijät.

Urheilujärjestöt ovat vaikuttaneet merkittävästi siihen, miten ammattiurheilijoiden sosiaaliturva ja eläkeasiat järjestetään. Syy sille, miksi lakia työttömyysetuuksien rahoituksesta ei sovelleta, on lobbaus, jonka avulla urheilujärjestöt ovat vaikuttaneet lainsäädäntöön ja omiin kustannuksiinsa. (Kauppinen 2024.)

3.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä tässä työssä toimii kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä ja tarkemmin mainittuna haastattelu. Vilka (2021) kertoo kirjassaan haastattelun olevan yksi suosituimmista tavoista kerätä aineistoa opinnäytetöissä. On tarkkaan mietittävä sitä, mitä haastateltavilta kysyy, ja sitä, miten kysyy. Kysymysten tulee olla tarkkaan mietittyjä, jotta siitä saatu tieto on oleellista työn kannalta.

Haastattelu valikoitui menetelmäksi, koska koen tutkimuksen kannalta oleellisen tiedon löytyvän henkilöiltä, jotka ovat tekemisissä pelaajasopimusten kanssa, sekä neuvottelevat niitä. Haastateltava henkilö pystyy myös valottamaan tilannetta siltä kannalta, mikä on tämän tutkimuksen kannalta hyödyllistä ja tärkeää. Siksi tästä tutkimuksesta varten haastateltiin Risto Kauppista, joka toimii toiminnanjohtajana toimeksiantajaorganisaatiossa.

Haastattelun tyyppinä toimii puolistrukturoitu haastattelu ja haastattelutyyppinä on teemahaastattelu. Teemahaastattelu sopii tämän tutkimuksen tarpeisiin, sillä kysymykset eivät ole tarkkoja ja on mahdollisuus vapaampaan keskusteluun. Vapaampi keskustelu on hyvästä, sillä se antaa vastausten olla laajoja ja

mahdollistaa vastaamiseen laajemman näkökannan, sillä valmiita kysymyksiä ei ole. Vaikka keskustelu on vapaampaa, on silti järkevää valmistautua, muutamilla kysymyksillä. (Haastattelut s.a.)

Tietosuoja-asioita käsiteltäessä tulee ottaa huomioon muutamia asioita. Haastateltavalle tulee kertoa hänen oikeutensa, esimerkiksi se, että hän voi vetäytyä tutkimuksesta milloin tahansa. Lisäksi kun työssä tulee esiintymään henkilötietoja kuten nimi, tulee tehdä tietosuojailmoitus. Tietosuoja ilmoitus lähetettiin haastateltavalle sähköpostilla ennen haastattelua. Lisäksi, jos haastattelu tilanne nauhoitetaan, tulee siitä tiedottaa ja sen käsittelystä ja säilytyksestä. Ja näihin kaikkiin on oltava haastateltavien suostumus. Tietosuojailmoitus on nähtävissä liitteenä opinnäytetyön lopussa. (Tutkimuslupa, suostumus, informointi ja tietosuoja s.a.)

Tutkimusetiikassa kunnioitetaan henkilön ihmisarvoa. Se on koko asian pohja. Tutkimus toteuttaa siten, että siitä ei aiheudu vahinkoa haastateltaville, eikä heidän edustamaa organisaatiota kohtaan. Eettistä ennakoarviointia ei tarvita, sillä tämä tutkimus ei käsittele ennakoarviointia vaativia asioita sekä sitä ei tulla julkaisemaan tiedelehdessä, joka vaatisi ennakoarvioinnin. Henkilöitä tulee informoida tutkimuksesta ja saada suostumus heiltä osallistua tutkimukseen. Haastateltavalle tulee mainita muun muassa miten heidän henkilötietojaan käsitellään. Myös tutkimuksen vapaaehtoisuudesta tulee ilmoittaa. Haastateltavalle lähetettiin tutkimustiedote ennen haastattelu tilannetta. Tutkimustiedote on nähtävissä liitteenä opinnäytetyön lopussa. (Tutkimuslupa, suostumus, informointi ja tietosuoja s.a.)

4 TYÖSUHDE

Neljännessä luvussa käsitellään työsopimusta ja työsuhdetta yleisellä tasolla. Opinnäytetyön ydinasia on kuitenkin pelaajasopimus, jota tullaan käsittelemään kuudennessa luvussa. Tässä luvussa kerrotaan työsuhteen määritelmät sekä asiat, mitkä sitovat työsopimuksen osapuolia. Tämä luku antaa ymmärrystä siitä millainen perinteinen työsuhde on. Perinteisen työsuhteen mallien mukaan, paneudutaan paremmin jääkiekkoilijan työsuhteeseen ja siihen, miten se eroaa ja minkälaiset asiat vaikuttavat tavalliseen työarkeen jääkiekkoilijan elämässä.

Hietala & Kaivanto (2021) kertovat kirjassaan, että työtä voidaan tehdä tarkoituksena hankkia ansiota, työsuhteessa, työsuhteen ulkopuolella, virkasuhteessa, yrittäjänä tai perheen piirissä. Työsuhteessa sovelletaan työsopimuslain säännöksiä. Työntekijälle työsopimus on sitoumus työnantajalle.

Kun sopimus solmitaan, sitoutuu työntekijä tällöin tarjoamaan työpanoksensa työnantajan käyttöön korvausta vastaan. Yleensä korvaus on rahapalkka tai jokin muu hyödyke. Vapaaehtois-työnteossa vastineena on yleensä ruokailu ja työkokemus. (Hietala & Kaivanto 2021.)

Hietalan ja Kaivanto (2021, 1.1.1) mainitsevat kirjassaan kolme eri tunnusmerkkiä, josta tiedetään, että kyseessä on työsopimus. Kyseisiä tunnusmerkkejä ovat seuraavat: työntekijä sitoutuu henkilökohtaisesti tekemään työtä, työ tehdään työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena ja työ tehdään palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. He kertovat kirjassaan, että käsitteiden työsuhde ja työsopimuksen välillä ei ole selkeää eroa. Käytännössä käsitteitä käytetään toistensa synonyymeina.

4.1 Keskeiset ehdot

Ehtoja työsopimuksessa voi olla hyvinkin paljon. Tässä alaotsikossa kuitenkin käydään läpi vain keskeisimmät sopimukseen kirjattavat ehdot. Ehtoja avataan tiiviisti, mutta kuitenkin niin, että lukija tulee ymmärtämään hyvin, mitä aihetta käsitellään.

Keskeisimpinä ehtoina työsopimukseen kirjataan työnteon alkamisajankohta, joka määrittää käytännössä vain sen, milloin työnteko aloitetaan. Toinen kirjattava asia on sopimuksen kesto, eli se onko kyseessä toistaiseksi voimassa oleva vai määräaikainen työsuhde. Kolmas kohta, joka voidaan sisällyttää työsopimukseen, on koeaika. Koeaika ei ole pakollinen, mutta voi sopimuksessa olla. Kuitenkin enintään kuuden kuukauden mittainen. Lisäksi tärkeitä ja olennaisia ehtoja työntekijän kannalta on palkka tai muu vastike, työaika, työtehtävät, vakuutuslaitos, joka on vakuuttanut työntekijän. Tärkeänä mainittava ehto

on työehtosopimus, jota sovelletaan työhön, jos sellaista on. Aina sovelletta-
vaa työehtosopimusta ei ole, jolloin noudatetaan työsopimusta sekä työlain-
säädäntöä. (Työ- ja elinkeinoministeriö s.a.)

Työntekopaikka kirjataan usein silloin, kuin tekijällä ei ole kiinteää pääasiallista
työntekopaikkaa ja työntekijä mahdollisesti tulisi työskentelemään eri koh-
teissa. Tiukka kirjaus työntekopaikasta rajoittaa työnjohdon oikeutta ja laa-
jempi kirjaus suurentaa työnjohdon oikeutta määrätä työntekopaikasta. (Hie-
tala & Kaivanto 2019, 3.2.)

4.2 Velvoitteet

Bruun (2022, luku 3: Työsopimusoikeus) mainitsee kirjassaan työntekijän pää-
velvollisuus työsuhhteessa olevan se, että työntekijä tekee työn mistä on
sovittu. Lisäksi työntekijän on toimittava lojaalisti työnantajan intressien ja ta-
voitteiden mukaisesti. Taulukossa 1 mainitaan yleisiä työsopimukseen kirjatta-
via työntekijän oikeudellisia velvollisuuksia ja avataan niitä hieman.

Taulukko 1. Työntekijän oikeudelliset velvoitteet. (Bruun 2022; Työsopimuslaki 26.1.2001/55)

Työturvallisuusvelvoite	Työntekijän on noudatettava työteh- tävien edellyttämää huolellisuutta ja turvallisuutta edistääkseen niin omaa kuin muidenkin turvallisuutta.
Yleiset velvollisuudet	Työntekijän on tehtävä työnsä huo- lellisesti ja noudattaen määräyksiä, jotka työnantaja on määrännyt toimi- valtansa mukaisesti.
Kilpaileva toiminta	Työntekijä ei saa tehdä toiselle sel- laista työtä, joka vahingoittaa ilmei- sesti hänen työnantajaansa työsuh- hteessa noudatettavan hyvän tavan vastaisena kilpailutekona.
Liikesalaisuudet	Työntekijänä ei voi työsuhteen ai- kana käyttää oikeudettomasti hy- väksi työnantajan liikesalaisuuksia.

Kilpailukieltosopimus	Tämä sopimus rajoittaa työntekijän oikeuksia tehdä uusi työsopimus uuden työnantajan kanssa, joka harjoittaa vastaavanlaista toimintaa.
-----------------------	---

Tulee ottaa huomioon, että kaikki työehtoihin kirjattavat velvollisuudet, eivät ole mainittuna taulukossa. Jos halutaan nostaa taulukosta kaksi tärkeintä velvoitetta liittyen työelämään, olisivat ne työturvallisuusvelvoite sekä yleiset velvollisuudet. Niistä kahdesta tulee aloittaa työarjen ja työsuhteen rakentaminen.

4.3 Oikeudelliset velvoitteet työsuhteen päätyttyä

Työntekijällä on oikeudellisia velvollisuuksia myös työsuhteen päätyttyä. Työsuhde voi päättyä tai se voidaan päättää yksipuolisesti. Päätyminen yleensä johtuu toisen työnantajan palvelukseen siirtymisestä tai eläköitymisestä. Työsuhteen päättämiseen liittyvä turvajärjestelmä on laaja. Viimeisin lisäys järjestelmään on työntekijän uudelleen kouluttaminen. Muita turvajärjestelmään liittyviä asioita ovat työsuhdeturva, eläketurva sekä työttömyysturva. (Koskinen & Ullakonoja 2020, 5.1.)

Työsopimuslaissa määritellään yhdelle työntekijän velvollisuudelle vaikutukset myös työsuhteen päätyttyä. Tämä on kilpailukieltosopimus. Kuten mainittu se rajoittaa uuden työsopimuksen tekemistä, jos harjoitetaan kilpailevaa toimintaa. Rajoitusajan voi sopia, mutta se voi kestää enintään vuoden.

5 AMMATTIJÄÄKIEKKOILIJAN TYÖSUHTEEN KEHITYS

Vuonna 2023 Pelaajayhdistys juhlisti 50-vuotista matkaansa ja julkaisi kirjan, jossa kerrotaan pelaajasopimukseen ja ammattijääkiekkoilijan työsuhteeseen vaikuttavista tekijöistä vuosien varrella. Kirja kertoo matkasta siihen, millainen on nykyisin ammattijääkiekkoilijan työsuhde muodoltaan, sekä Suomen Jääkiekkoilijat ry:n toiminnasta matkan aikana. Kirjasta saa hyvän käsityksen siitä, millaiset ovat olleet ensimmäiset vuodet silloin, kun jääkiekosta on voitu puhua jollain tavalla ammattina. (Hintikka 2023, 6.)

5.1 Ensimmäiset isot linjaukset

Hintikka (2023, 76–79) kertoo kirjassaan urheilijoiden heikon sosiaaliturvan syyksi sen, että käytännössä kaikki tahot olivat lakimuutosta vastaan. Ainoat henkilöt, jotka eivät olleet lakimuutosta vastaan, olivat urheilijat itse. Jos siirtyminen olisi urheilun keskusjärjestöjen ja lajiliittojen puolesta tapahtunut normaaliin sosiaalivakuutuksen ja työeläkejärjestelmän piiriin, olisi tilanne ollut taloudellisesti vaikea. Koska ammattuurheilijoita oli tuolloin vielä niukasti, ei se olisi valtion kassaa horjuttanut. Taustalla kuitenkin vaikutti yleiskäsitys siitä, ettei urheilu ollut oikeaa työntekemistä. Kuitenkin 1990-luku oli suomalaiselle jääkiekolle suuri, muutoinkin kuin vuoden 1995 maailmanmestaruuden takia.

Vuonna 1994 tuli käännteentekevä oikeuden päätös. Suomen vakuutusosoikeus linjasi, että jääkiekkoilija on työsuhteessa seuraan. Päätös juontaa juurensa tilanteeseen, jossa juristi avusti seurassa pelannutta päämiestään oikeustapauksessa, jossa perittiin palkkasaatavia oikeudessa. Asiassa kiisteltiin siitä, oliko kyseessä palkka vai palkkio, joka maksetaan pelaajalle tämän työpanoksesta. Oikeus päätti, että kyseessä oli työsuhde ja työsuorituksesta maksettavasta palkasta. Siitä lähtien on syntynyt käsitys, että jääkiekkoilijat ovat työsuhteessa seuraan. Kuitenkin tilannetta hankaloitti lainsäädäntö sosiaaliturvan osalta. Joten laki tarvitsi muutoksen. Vuodesta 1994 eteenpäin urheilujuridiikka alkoi kehittymään nopeasti. (Hintikka 2023, 76–79.)

5.2 Tapaus Gary Yaremchuk

Suomessa pelasi syksyllä 1994 kanadalainen Gary Yaremchuk, joka on jättänyt jäljen suomalaiseen urheiluhistoriaan tavalla, joka ei tapahtunut urheilullisten syiden vuoksi. Samana syksynä vakuutusosoikeus katsoi ratkaisussaan, että tuolloin voimassa olevan työntekijän eläkelain mukaan Yaremchuk on työsuhteessa Oulun Kärppiin. Tuolloin myös media rupesi korostamaan isosti sitä, että jääkiekkoilijat ovat nyt työsuhteessa, eli tavallisia työntekijöitä. (Hintikka 2023, 81.)

Koska nyt jääkiekkoilijoiden työsuhde tilanteita puitiin jo oikeudessa, johti yksi asia aina toiseen ja pelaajasopimusten oikeudellinen asema kehittyi entisestään. Pelaajasopimuksessa oli ehto, jonka mukaan kyseessä ei ollut työsopi-

mus. Kyseinen ehto oli ollut siellä 1980- luvulta lähtien. Vaikka ehto pelaajasopimuksessa olikin, oli korkein oikeus linjannut päätöksessään, että kyseessä on työ sopimuslain mukainen sopimus. Korkein oikeus myös muistutti työ sopimuslain ehdottomuudesta. Oikeustapausten lisääntyessä lakimuutosta tarvittiin, joten koolle kutsuttiin työryhmä, jotka pohtivat urheilijoiden sosiaaliturvaa (Hintikka 2023, 81–82.)

20 vuotta Pelaajayhdistyksen toiminnan aloittamisesta, oli jääkiekko hyväksytty ammatiksi valtakunnallisesti. Myös sosiaaliturva kuten eläke ja vakuutus turva olivat kehittymässä. Hintikan (2023, 82) kirjassa puhutaan tapauksesta termillä Yaremchuk-päätös. Kyseinen päätös aiheutti työnantajille, eli seuroille pakollisia työnantaja maksuja, kuten lakisääteiset työeläke- ja tapaturmavakuutus maksut. Vaikka asiat etenivätkin pelaajien etua ajatellen hienosti, koettiin silti urheilupiireissä niin, että työntekijän eläkelain piiriin siirtyminen ei välttämättä ollut järkevää. Yllättävää kyllä, näin ajateltiin vahvasti myös Pelaajayhdistyksen toimesta. Näin ajateltiin, sillä koettiin siitä aiheutuvan taloudellisia vaikeuksia seuroille ja pelaajien osalta palkkamuutoksia. Sen sijaan, että siirryttäisiin työntekijän eläkelain piiriin, tarvittaisiin lakimuutos, joka tapahtuikin. Vaikkakin tuolloin 1994 Pelaajayhdistyksen huoli oli kohdistunut seurojen taloudellisiin vaikeuksiin, muuttui se näkökanta 2000- luvun aikana. Jatkossa päällimmäiset huolet kohdistuivat pelaajien oikeuksiin, eikä työnantajien.

5.3 Lakimuutokset

Kun hypätään aikaa hieman eteenpäin, niin saavutaan vuoteen 2009, joka olivat muutosten vuodet. Lyhyessä ajassa tapahtui paljon. Sekä pelaajasopimuksessa, että yleissopimuksessa (2024) mainitaan useasti sosiaaliturvaa käsiteltäessä kirjainyhdistelmä ”UTE”. Kyseinen lyhenne tarkoittaa lakia urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta, johon tässäkin opinnäytetyössä tullaan viittaamaan useasti. Kyseinen laki on tullut voimaan 1. toukokuuta vuonna 2009. Tämän lain voimaantullessa, se on kumonnut edellisen vastaavasta asiasta säätävän lain, joka on tullut voimaan 16. kesäkuuta vuonna 2000.

Tässä kohdin lakimuutokset kohdistuvat käytännössä vain tapaturma- ja eläketurvalakiin. Syy näille muutoksille on se, että vakuutusmaksut tulisi saada pienemmiksi. Jokainen ihminen, joka vakuutuksen on ottanut joko itselleen tai

vaikka autoon, huomaa tässä vaiheessa, että vakuutusmaksun pienentyessä, turva, jonka vakuuttamallesasi asialle tai henkilölle pienenee samassa suhteessa. Kun vuoden 2009 lakimuutosta neuvoteltiin, sisälsi se jääkiekkoilijoiden osalta parannuksia, mutta myös heikennyksiä (Hintikka 2023, 127–128.)

Uuden lain mukana tuomina heikennyksinä Hintikka (2023, 128) mainitsee kaksi asiaa. Ensimmäinen näistä on tapaturmaeläkeaika. Aikaisemmin tapaturmaeläkeaika oli 10 vuotta tai vähintään 38 ikävuoteen asti. Laki kuitenkin laski tapaturmaeläkeikää viiteen vuoteen. Kirjassa toiseksi merkittäväksi heikennykseksi Hintikka mainitsee tapaturmaeläkkeen suuruuden määrittämisen 85 prosenttiin maksimissaan 100 000 eurosta. Aiemmin tällaista maksimi summaa ei ollut ollenkaan.

Parannuksiakin vuoden 2009 laki muutoksessa oli. Olennaisimpina parannuksina lakiin pidetään sitä, että lakisääteinen vakuutusturva nostettiin 38 ikävuodesta 43 ikävuoteen asti. Kun korvausta jatkossa määriteltiin, otettiin huomioon saman kauden sopimusten palkat ja laskettiin yhteen osaksi vuosityöansiota ja korvausta määritettäessä. Parannukseksi koettiin myös se, että edustilaisuudet, loma-ajat ja pelaajien tekemä omatoiminen harjoittelu ammattitaidon ylläpitämiseksi tulivat vakuutuksen piiriin (Hintikka 2023, 128.)

6 URHEILU AMMATTINA

Urheilu on koko ajan oikeudellistuva alue. Aineen (2024, 2.2) artikkelissa mainitaan urheilu-oikeuden taustan olevan avoin, josta voi seurata mahdollisia haasteita yleisten oppien kehittämiseksi urheilu-oikeudessa. Kuitenkin hän mainitsee, että asiassa on myös hyvät puolensa, sillä yleisten urheilu-oikeuden oppien tutkiminen ei rajoitu aiempien tutkimusten johdosta. On siis tärkeää luoda pohjaa uusille vaiheille, mitä tulee urheilu-oikeuteen. Aine (2024) mainitsee urheilu-oikeuden tutkimuksen muodostuvan kerroksittain aiempien tutkimusten päälle aiheen tiimoilta.

Kuten aiemmin mainittu, joillekin urheilusta saattaa tulla n. 18 vuoden iässä ammatti. Se on mielletty ammatiksi, jossa urheiluseura toimii työnantajana ja pelaaja toimii seurassa työntekijänä. Tässä luvussa tullaan käsittelemään oikeuksia ja velvollisuuksia sekä pelaajan, että työnantajan seuran kannalta.

Suomessakin sopimuskulttuuri urheilussa on kehittynyt reilusti siitä, jollaista se on joskus ollut. Hallila ja Norros (2017, 1.5) kertovat kuitenkin kirjassaan Suomen olevan vielä paljon jäljessä Pohjois-Amerikan ammattilaisurheilija sopimuksista. Oikeudet ja velvollisuudet ovat toisiinsa liittyviä sekä pelaajan että työnantajan kannalta.

6.1 Pelaajan velvollisuudet

Ammattuurheilijan velvollisuudet voidaan jakaa pää- ja sivuvelvoitteisiin. Näin tehdään normaalistikin, kun puhutaan sopimusvelvoitteista. Pelaajan päävelvoite on harjoitella ja pelata. Pelaaminen tapahtuu siinä joukkueessa, johon pelaaja itse kuuluu. Pelaajasopimuksessa (2024) lisätään myös, että pelaajana työhön sisältyy myös matkustaminen peleihin. Maajoukkue pelaaminen tai näytösottelut ovat poikkeuksia, jotka ovat usein eritelty sopimuksissa. Samalla sitoudutaan pelaamaan lajisääntöjen sallimissa rajoissa. Kaksi kyseistä asiaa on pelaajan päätyö. Myös omaehtoisesta harjoitella voidaan määrätä, sillä yleensä vuoden aikana on jonkinlainen omatoimisen harjoittelun ajanjakso. Velvoite osallistua kuntotesteihin, esimerkiksi kauden alussa, voi olla myös kirjattu sopimukseen (Hallila & Norros 2017, 1.5.)

Pelaajasopimuksen sivuvelvoitteet eivät ole käsinkosketeltavissa, kuin sivuvelvoitteet sopimuksissa yleensä ovat. Tämä tarkoittaa sitä, että velvoitteiden jakaantuminen pää- ja sivuvelvoitteisiin on perusteltua. (Hallila & Norros 2017, 1.5.) mainitsevat, että sivuvelvoitteet ammattuurheilijan pelaajasopimuksessa sisältävät usein pidättäytymisvelvoitteita. Perinteisesti työsopimuksessa ei ole vastaavanlaisia pidättäytymisvelvollisuuksia kovinkaan usein.

Tyypillinen esimerkki tästä on muun urheilun rajoittaminen. Syy tähän on loukkaantumiseriski. Tästä syystä usein sopimuksissa kielletään moottoriurheilu sekä ns. extreme-urheilu, kuten riippuliito tai laskuvarjohypyty. Pelaajan täytyy siis sitoutua tähän ja toimia sopimuksessa sovittujen ohjeiden mukaan. Kuitenkaan täysin urheilua seuran ulkopuolella ei tarvitse rajoittaa. Sallittua on harrastaa lajeja, jotka edesauttavat kuntoa omassa lajissa, eivätkä vaaranna työntekijän terveyttä (Hallila & Norros 2017, 1.5.)

Pelaajalla on myös velvollisuus pelaamisen lisäksi osallistua työnantajan määräämiin edustus tai mainos- ja markkinointitilaisuuksiin tai muihin yhteistyökumppanin järjestämiin vastaaviin tilaisuuksiin. Erilaisiin tilaisuuksiin osallistumisiin käytettyjen päivien lukumäärä lisätään harjoitusvapaaseen, jota käsitellään luvussa 7.3.2. Järjestäjä taho voi olla myös Liiga ja pelaajasopimuksessa (2024) on viitattu tällä Liigan järjestämään kauden päätösgaalaan. Päätösgaalaan tulee kutsu Liigan toimesta ja se tulee toimittaa pelaajalle hyvissä ajoin ennen gaalaa. Jos pelaaja kutsun saa, on hän silloin velvoitettu saapumaan paikalle.

Yksi merkittävimpiä pelaajan velvollisuuksia on terveydentilan selvittäminen. Jo sopimuksen neuvotteluvaiheessa on pelaaja velvollinen antamaan hänen terveydentilaansa koskevan tiedon, siltä osin, millä on vaikutusta hänen pelikykyynsä. Neuvotteluvaiheessa on pelaaja myös velvoitettu ilmoittamaan työnantajalle käyttämänsä lääkkeit, lisäravinteet tai muut, jotka voisivat aiheuttaa epäilyjä kielletyistä aineista. Pelaajalla on terveysasioissa myös velvollisuus ennen ensimmäisen pelikauden alkamista terveystarkastukseen, joka suoritetaan työnantajan osoittamassa paikassa (Pelaajasopimus 2024.)

Terveydentilaa koskevat henkilötiedot luetellaan arkaluontoiseksi materiaaliksi. Arkaluontoisten henkilötietojen käsittely on laissa tiukasti säännelty, ja niiden kerääminen täytyy olla perusteltua. Laitonta niiden kerääminen ei tietenkään ole. Tätä asiaa työelämän osalta käsittelee laki yksityisyyden suojasta työelämässä. Kyseisen lain 3 § mukaan työnantaja voi kerätä työsuhteen kannalta tarvittavia tietoja, jotka liittyvät osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien hoitamiseen. Terveydentilaa koskevia tietoja on työnantajalla oikeus käsitellä, jos tiedot ovat kerätty työntekijältä itseltään tai hänen kirjallisella suostumuksellaan muualta. Ammattijääkiekkoilijan tapauksessa kirjallinen suostumus on työsopimuksessa mainitut terveydentila asiat. (Laki yksityisyyden suojasta työelämässä 2. § mom. 1.)

Kun tutkitaan pelaajan velvollisuuksia, huomataan etteivät ne juurikaan eroa perinteisen työsuhteen velvollisuuksista. Työtehtävät eroavat kuitenkin ymmärrettävästi paljon, mutta rooli työntekijänä pysyy samana. Isossa kuvassa kuitenkin pääsääntöisenä velvoitteena on suorittaa työtehtävät, joita työnantaja antaa oman toimivaltansa mukaan.

6.2 Työnantajan velvollisuudet

Työnantajalla on käytännössä kaksi tärkeintä velvollisuutta pelaajan näkökulmasta. Ensimmäinen on antaa hänelle toimeentulonsa työn suorittamisesta. Eli siis työnantajalla on velvollisuus maksaa pelaajalle palkkaa suoritetusta työstä. Tämän lisäksi ammattiurheilu on nopeaa ja osa lajeista voi altistaa rajustikin riski ja loukkaantumistekijöille. Jääkiekossa valitettavasti usein päähän kohdistuneet iskut johtavat aivotärähdyksiin. Tästä syystä pelaaja joutuu olemaan pois töistä. Myös tältä ajalta työnantaja on velvollinen maksamaan pelaajalle palkkaa (Inkilä 2016, 49.)

Toinen pelaajan kohdalla olennainen asia on pelaajan vakuuttaminen. Työnantajan velvollisuus, on ottaa pelaajalle vakuutus tapaturmien varalta. Laissa, joka määrittelee urheilijan tapaturma- ja eläketurvan, 2§ mukaan korvataan tapaturma, joka sattuu urheilijalle, ennen hänen täyttäessä 43. Tapaturma korvataan, kun se on tapahtunut lajille ominaisissa olosuhteissa. Tapaturmavakuutusta käsitellään tarkimmin opinnäytetyön luvussa 8.3. (Yleissopimus 2024.)

Kootusti voisi kertoa, että työnantaja on velvollinen tuottamaan ja edesauttamaan pelaajan kehitystä, terveyttä, sekä tarjoamaan puitteet niiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Edellä mainittuja asioita tukee, mm. pelaajalle yksilöity harjoitusohjelma, seuran tarjoamat tilat harjoittelua varten omatoimisella harjoittelujaksolla. Työnantaja myös on velvollinen antamaan harjoitusvapaan viimeisen runkosarja- tai pudotuspeli ottelun jälkeen. Vaikka termi on harjoitusvapaa, on se tarkoitettu kaudesta palautumiseen sekä lepoon.

6.3 Pelaajan oikeudet

Pelaajalle tärkein oikeus on palkka. Suomessa palkan määräytyminen on aina yksilöllistä. Vähimmäispalkoista ei ole sovittu. Kuitenkin on voitu määrittää se, että mistä palkka koostuu tai voi koostua. Tässä kohtaa saattaa olla, vaikka bonuksen lisäyksestä palkkaan, jos pelaaja tekee esimerkiksi 30 maalia kauden aikana. Jääkiekko on pisimmälle edennyt urheilulaji osapuoliyhteistyön tiimoilta. (Hallila & Norros 2017, 1.5.)

Hallila & Norros (2017, 1.5) lisäävät kirjassaan vielä pelaajan oikeuden rahassa laskettaviin etuihin. Näitä ovat kulukorvaukset, kuten kilometrikorvaukset. Kulukorvauksia ei lueta palkaksi tai sen korvikkeeksi.

Edellinen voimassa oleva pelaajasopimus oli nelivuotinen ja se kattoi kaudet 2020–2024. Kauppinen (2024) mainitsee, kyseinen pelaajasopimus oli ensimmäinen, johon oli saatu pelaajalle mahdollisuus vaikuttaa omiin markkinointioikeuksiin. Seuroilla on vain rajoitettu oikeus pelaajan omiin mainossopimuksiin. Pelaajalle on annettu nyt kolme eri vaihtoehtoa käyttää omia markkinointioikeuksiaan. Vaihtoehdot ovat pelaajasopimuksessa eroteltu A-, B- tai C vaihtoehtoilla.

Vaihtoehto C on pelaajalle kaikista vapain pelaajan näkökulmasta. Kyseisessä vaihtoehdossa pelaajan oikeutta tehdä omia mainossopimuksia ei ole millään osin rajoitettu. Vaikka oikeuksia ei ole rajoitettu, niin tulee kuitenkin muistaa esiintyessään julkisesti huomioida seuran ja jääkiekon myönteinen imago. Tämä antaa pelaajalle mahdollisuuden tehdä omalla sosiaalisen median tilillään esimerkiksi kaupallisia yhteistöitä. A ja B vaihtoehdot ovat pelaajan näkökulmasta enemmän rajoitetumpia. Esimerkiksi vaihtoehto A ei anna pelaajalle oikeuksia tehdä mitään omaa mainossopimusta ilman työnantajan lupaa. Jos lupa evätään, tulee siihen kuitenkin olla työnantajan toimesta perusteltu syy. Keskustelun lopuksi Kauppinen kertoo, että on hyvin mahdollista, että tarkempi vaikuttaminen omiin mainosoikeuksiin yleistyy jatkossa paljonkin.

6.4 Työnantajan oikeudet

Pelaaja on sopimuksen allekirjoittaessaan hyväksynyt ehdon, että kyseinen pelaaja on osallisena markkinointia. Kun seura markkinoi tuotettaan, eli peliä, on seura oikeutettu käyttämään kuvaa pelaajasta seuran peliasu tai vastaava päällä ja julkaisemaan se sosiaalisen median alustoillaan tai muissa sähköisissä viestinnän muodoissa. Koskee myös painettua markkinointia ja viestintää. Vastaavasti markkinointiin liittyen seura on oikeutettu siihen, ettei heidän seurassaan urheileva henkilö tee sponsorisopimuksia kilpaileviin tahoihin, jotka ovat ristiriidassa seuran omien sponsorisopimusten kanssa (Inkilä 2016, 49.)

Pelaajasopimuksessa (2024), sekä yleissopimuksessa (2024) keskeisimpinä työnantajan velvollisuuksina mainitaan erilaiset oikeudet pelaajan ääneen, kuviin tai muihin tunnisteisiin. Seuran yksioikeus tällaisissa asioissa koskee vain seuran peliasun tai seuran logon sisältävässä asussa otetun kuvan. Työnantajan oikeudet tunnisteiden käyttöön ovat rajattuja, pois lukien peliasu tai seuran logolla oleva varuste ja aikarajoiltaan ne ovat sidottu päättymään solmitun pelaajasopimuksen päättyessä.

Luvussa 5.2 mainittiin, että seura on velvoitettu maksamaan sairausajan palkkaa, kun pelaaja on loukkaantunut esimerkiksi harjoituksissa tai pelissä. Kuitenkin, jos kyseessä on sopimusrikkomus, ei seura ole palkanmaksu velvollinen. Seuran oikeus on siis olla maksamatta palkkaa, kun pelaaja on vaarantanut itse terveytensä vaikkapa osallistumalla sopimuksessa kiellettyyn moottoriurheiluun. Inkilä (2016, 49) kertoo, että myös muissa sopimusrikkomus tapauksissa seuralla on oikeus pidättäytyä palkanmaksu velvoitteistaan, mikäli pelaaja on estynyt tekemään työtään. Sopimusrikkomuksiin liittyen on olemassa myös toinen olennainen oikeus, joka työnantajalle kuuluu, on työsuhteen purkaminen. Tähän kuitenkin täytyy olla perusteet ja taustalla vakava sopimusehtojen rikkominen tai laiminlyönti. Kauppinen (2024) mainitsee kuitenkin, että edellä mainittu tilanne on erittäin harvinainen.

Eroavaisuuksia ei kuitenkaan perinteiseen työsuhteeseen verraten laajalti ole. Myös muissa työsuhteissa vakavista sopimusrikkeistä on työnantajalla oikeus purkaa sopimus. Tämä mainitaan työsuhtesopimuksissa. Kuitenkin tunnistetietoja kerääminen myös muissa ammateissa. Kuitenkin niitä kerätään vain sen verran, mikä on oleellista työsuhteen oikeuksien ja velvollisuuksien suorittamisen kannalta.

7 PELAAJASOPIMUS

Kuten otsikkokin kertoo, tässä luvussa tullaan käymään tämänkin opinnäytetyön ydin asia läpi, eli pelaajasopimus. Opinnäytetyössä tullaan hyödyntämään toimeksiantajan, eli Pelaajayhdistyksen verkkosivuilta löytyvää pelaajasopimus pohjaa. Osaa pelaajasopimuksessa mainittavia asioita käsitellään opinnäytetyössä myöhemmin ammattijääkiekkoilijan sosiaaliturvaa tutkivassa luvussa.

Kuten johdannossakin mainittiin aiheen ajankohtaisuudesta, on Pelaajayhdistys ja SM-Liiga Oy ovat neuvotelleet uuden pelaajasopimuksen. Edellinen pelaajasopimus oli voimassa kaudet 2020–2024. Opinnäytetyössä hyödynnettävä pelaajasopimus on voimassa kauden 2024–2025. Uusi sopimus sisältää pieniä viilauksia edelliseen verrattuna.

Pelaajayhdistyksen toiminnanjohtaja Risto Kauppinen on antanut urheilulehti Jatkoajalle haastattelun koskien uuden sopimuksen syntymistä. Kauppinen (2024), kertoo Jatkoajan haastattelussa edellisten neuvotteluiden kestäneen pitkään. Pitkään jatkuneet neuvottelut ovat syy siihen, miksi sopimuksesta päätettiin tehdä vuoden mittainen. Se, että sopimuksesta tehtiin vuoden mittainen, edesauttoi seuroja saamaan työrauhan seuraavaan kauteen valmistautuessa. Kauppinen myös kertoo, että sekä Liiga, että Pelaajayhdistys on tuonut esille uusia ehdotuksia sopimuksesta. Kaikki uudet ehdotukset eivät päätyneet uusimpaan sopimukseen, mutta niiden sisällyttämisestä uuteen sopimukseen neuvotellaan uudelleen.

Jo yleisilmeeltä nähdään se, miten laaja pelaajasopimus sisällöltään on. Pelkkä pelaajasopimus on 22 sivun mittainen. Tämän lisäksi siinä on liitteenä yleissopimus sekä palkkaliite. Sopimuksen laajuus johtuu, että osa työelämää käsitteleviä lakeja, kuten työterveyshuoltolaki, on rajattu ammattuurheilun ulkopuolella. Tästä johtuen pelaajasopimuksessa otetaan kantaa asioihin, joihin ei voida sopimuksessa viitata. Perinteisesti työsopimukset ovat erimittaisia. Esimerkiksi on törmätty työsopimukseen, jotka ovat vain yhden sivun mittaisia. Tämä on mahdollista, koska niissä usein viitataan esimerkiksi työsopimuslakiin tai työsuhteeseen sovellettavaan työehtosopimukseen. (Kauppinen 2024.)

Sopimuksen laajuus vaikuttaa myös siihen, miten juridisesti sitova pelaajasopimus onkaan. Kauppinen (2024) kertoo haastattelussa, ettei sopimuksessa ole tiettyä kohtaa, mistä aiheutuisi toistuvasti konflikteja työnantajan eli liigaseuran sekä pelaajan välille. Sopimus on laadittu tarkoin, sillä tietyt lait ovat rajattu ammattuurheilun ulkopuolelle, joten niitä ei sovelleta ammattuurheiluun. Kun katsotaan kokonaiskuvaa, todetaan, että mahdollisten osapuolten välisten konfliktilanteiden tullessa esiin, vastaus kiistaan löytyy yleensä kyllä sopimuk-

sen sisällöstä. Vaikka todetaan, että vastaukset löytyvät yleensä sopimuksesta, on pelaajasopimuksessa kuitenkin maininta riidanratkaisutilanteiden varalle. Tilanteet ratkaistaan pelaajasopimuksen mukaan välimiesmenettelyn avulla.

7.1 Yleissopimus

Pelaajasopimusta edetessä huomataan, että sopimuksessa mainitaan useaan otteeseen ”yleissopimus”. Yleissopimus (2024) on SM-Liiga Oy:n ja Pelaajajyhdistyksen välinen sopimus ja sen tarkoitus on valvoa ja edistää pelaajan asemaa työntekijänä. Vaikka tämä opinnäytetyö käsitteleekin pelaajasopimusta, tullaan yleissopimusta silti avaamaan, sillä pelaajasopimuksessa ei kaikkia asioita mainita tekstinä, vaan siinä viitataan yleissopimukseen. Tällöin pystytään selventämään sopimukseen kirjattu asia mahdollisimman ymmärrettävästi ja siten, että saadaan myös selvennettyä se, mitä yleissopimuksessa asiasta mainitaan. Kuten pelaajasopimuskin, myös yleissopimus on voimassa kauden 2024–2025. Yleissopimus on liitteenä pelaajasopimuksessa.

Kauppinen (2024) mainitsee, että vaikka he omassa piirissä käyttävätkin yleissopimuksesta termiä, että se olisi tavallaan ammattiurheilijoiden työehtosopimus, ei yleissopimus sitä kuitenkaan virallisesti ole. Joitain yhtäläisyyksiä kuitenkin on, mutta yleissopimuksessa, eikä ammattijääkiekkoilijoille ylipäättänsä ole määritettynä esimerkiksi minimipalkkaa, kuten työehtosopimuksissa perinteisesti on.

7.2 Sopimuskausi

Sopimuskausi tarkoittaa sopimuksen kestoa. Sopimuspohjassa on asetettu alku ja päättymispiste sopimuksen kestolle. Tästä voidaan kuitenkin osapuolten toimesta poiketa. Osapuolet voivat siis sopia sopimuksen alkamisesta tai päättymisestä toisin.

Sopimuskauden osalta osapuolet voivat sopia mahdollisista optioista. Kyseisessä kohdassa voidaan siis sopia joko joukkueen tai pelaajan optiosta. Sopimukseen voidaan merkitä joukkueen osalta optio esimerkiksi yhdestä lisäkaudesta työskentelyn tiimoilta. Jos toinen osapuoli haluaa käyttää sopimuksessa olleen option, tulee hänen ilmoittaa siitä kaksi kuukautta ennen seuraavan

kauden alkua. Tästä aikamääreestä kuitenkin poiketaan silloin, kun optio kirjataan sopimukseen, joka tehdään kyseisen pelikauden ensimmäisen runkosarja ottelun jälkeen. Eli käytännössä kesken kauden kirjoitetut sopimukset, jotka sisältävät option, tulee ilmoittaa seitsemän ensimmäisen päivän aikana, pelikauden päättymisestä. Pelikausi päättyy joko viimeiseen runkosarja otteluun tai viimeiseen pudotuspeli otteluun. Edellä mainitut ehdot optioista eivät päde ulkomaansiirto-optioihin. (Pelaajasopimus 2024.)

SM-liigan tarkasta alkamisajankohdasta ja kestosta sopivat Liiga ja Pelaajayhdistys. On mahdollista, että pelikausi kestää odotettua pidempään. Jos pelikausi venyy poikkeuksellisesti yli sovitun päättymispäivän, tulee silloin tutkia yleissopimusta, joka kertoo toiminta menettelystä, jos kausi sattuisi venymään ennakoitua pidemmäksi.

Yleissopimuksen (2024) neljännen kohdan mukaan työnantaja sitoutuu varmistamaan vakuutusturvan ja takaa muutkin edut, jotka kuuluvat pelaajan sopimukseen. Näin toimitaan aina kauden viimeiseen peliin asti, kunnes kausi on virallisesti joukkueen osalta päättynyt. Pelikausi siis voi jatkua pidemmälle, kuin 30.4., mutta se edellyttää, että liigaseurat maksavat pelaajille sopimuksen mukaista palkkaa, myös ylimenevältä ajalta, vaikka pelaajat eivät olisi uutta sopimusta samaan tai eri seuraan tehnytkään.

7.2.1 Koeaika

Sopimuskauden osalta osapuolet sopivat myös koeajasta. Työsopimuslain 1 luvun 4 § mukaan, koeaika ei voi olla enintään kuin kuusi kuukautta. Lain puolesta koeaika voisi olla pelaajasopimuksessa pidempikin, mutta yleissopimuksessa erikseen määrätään, että koeajan tulee olla enintään neljä kuukautta. Poikkeuksena tähän koeaikamääreeseen on se, milloin sopimus on solmittu. Jos sopimus solmitaan ennen 15.5., voi koeaika silloin olla neljä ja puoli kuukautta.

Työsopimuslaissa määritetään myös se, että määräaikaisissa työsopimuksissa koeaika voi olla enintään puolet sopimuksen kokonaiskestosta. Vaikka kaikki pelaajasopimukset ovat määräaikaisia, noudatetaan heidän kohdallaan

silti korkeintaan neljän kuukauden koeaikaa. Työsopimuslain mukaan alle kahdeksan kuukauden sopimuksissa, koeaika voi olla enintään puolet sopimuksen kokonaiskestosta. Pelaajasopimuksessa (2024) on kuitenkin linjattu enimmäispituudeksi neljä kuukautta.

7.2.2 Sopimuksen voimaantulo

Perinteisesti työsopimus astuu voimaan silloin, kun se on allekirjoitettu kaikkien osapuolten toimesta. Siitä asiasta ei poiketa tässäkään sopimusmallissa. Lisänä pelaajasopimuksen voimaanastumisessa on se, että pelaaja on läpäisyt terveydentilatarkastuksen, joka kuuluu pelaajan velvollisuuksiin. Terveystarkastus ei kuitenkaan välttämättä ole pakollinen, eli osapuolet voivat sopia toisin. Pelaajasopimuksessa kuitenkin tarkennetaan vielä alkamisajankohtaa. Vaikka edellä mainitut ehdot ovat täyttyneet, alkaa olennaisten velvoitteiden voimaan tulo, siitä päivämäärästä alkaen, mitä ”sopimuskausi” kohdassa on sovittu. Olennaisilla velvoitteilla tarkoitetaan esimerkiksi pelaajan kohdalla työntekovelvoitetta ja työnantajan osalta palkanmaksu velvoitetta.

7.3 Työaika

Pelaajasopimuksessa (2024) mainitaan, että ammattijääkiekkoilijan työsuhhteessa ei sovelleta työaikalakia yli- ja sunnuntaityön osalta, sillä se on rajattu ammattiuurheilun ulkopuolelle. Kyseinen asia on mainittu myös pelaajasopimuksessa. Lisäksi työaikalain osalta ei sovelleta myöskään viikoittaista vapaa-aikaa koskevia säännöksiä. Yli- ja sunnuntaityöhön tai matkustamiseen käytettyä aikaa kompensoidaan kauden päätteeksi olevalla harjoitusvapaalla, josta kerrotaan tarkemmin tämän opinnäytetyön luvussa 7.3.2.

Työajat voivat olla myös hyvin vaihtelevat ja vapaa aika usein osuu työtehtävien väliin. Perinteisesti työsuhhteessa työajat ovat selkeitä ja työn painottuvat aamuun, iltaan tai yöhön ja työntekijä on tietoinen, milloin on töissä ja milloin ei. Monesti ammattijääkiekkoilijoilla työpäivä alkaa aamulla jää- ja oheisharjoitteilla, joiden jälkeen on mahdollisesti vapaa aikaa. Pelaajat kuitenkin jatkavat myöhemmin työpäiväänsä. Sarjapelit pelataan ilta-aikaan, joten pelaajat palaavat silloin töihin uudestaan.

Vaikka joukkueella ei olisi pelipäivää, ei työpäivä lopu aamun harjoitteisiin. Se saattaa jatkua muissa jääkiekkoilijan ammattiin liittyvien tehtävien parissa. Tällaisista tilanteista voidaan pitää esimerkkinä edustustilaisuutta tai muuta seuran yhteistyökumppanin kanssa tehtyä yhteistyö hanketta. Kovin paljoa tilaisuuksia ei ole, joten jos edustustilaisuuksia tai vastaavia ei ole, on mahdollista, että työpäivä jatkuu harjoittelun parissa. Kyseessä voi olla jää tai fysiikkaharjoitus.

7.3.1 Lomat ja vapaa-aika

Pelaajasopimuksessa (2024), määritetään loma-ajat yleissopimuksen mukaan. Yleissopimuksen mukaan työntajan eli seuran, on annettava liigaseuran harjoitusryhmän jäsenille yhtäjaksoinen vähintään kuuden viikon mittainen lomajakso. Huomioon tulee ottaa myös seuraavan kauden valmistava harjoittelujakso, joka aloitetaan aikaisintaan kuusi viikkoa ennen uutta pelikautta. Pelaaja on oikeutettu samanmittaiseen lomaan kuin se on sopimuksessa määritetty ja oikeutettu myös muille seuran pelaajille. Myös seuran uusi pelaaja on oikeutettu samanmittaiseen lomaan.

Mielenkiintoista ja poikkeavaa perinteiseen työsuhteeseen verrattuna on uuden pelaajan oikeus lomaan. Yleensä uusi työntekijä saa heittää hyvästit esimerkiksi kesälomalleen, hänen siirtyessä uuden työnantajan tarjoamiin työtehtäviin. Hänelle rupeaa vasta kertymään vuosilomaa ennalta sovitulla tavalla. Työsopimuslain toinen luku käsittelee työnantajan velvollisuuksia. Kyseisen lain 4 § mukaan työsopimuksessa kerrotaan työnantajan velvoite kertoa vuosilomien määräytymisestä. Lain puitteissa siis pelaajasopimuskaan ei tee poikkeusta lain määrittelemästä tavasta, sillä siinä määritetään miten vuosilomat määräytyvät. Perinteisesti kuitenkin työntekijällä alkaa kertymään vuosilomat siitä hetkestä, kun hän työn aloittaa.

Poikkeuksena loman pituudelle voi olla pelaajan ikä tai pelikokemus. Jos ajatellaan tätä vuotta 2024. Jos pelaaja ei ole vuoden 2024 loppuun mennessä täyttänyt 24 ikävuotta, hän ei silloin ole välttämättä oikeutettu täyteen 6 viikon lomajaksoon. Sama rajoite koskee myös pelaajia, joille ei ole kertynyt yli 240 ottelua liigassa tai vastaavissa sarjoissa, kuten CHL:ssä. Kyseiset pelaajat ovat kuitenkin oikeutettuja lomaan, mutta loman pituutta on rajattu. Nuorille

pelaajille loman pituus on vähintään neljä viikkoa yhtäjaksoista vuosilomaa. Kuitenkin sopimuksessa ei ole täysin poissuljettu nuortenkin mahdollisuudesta 6 viikon mittaiseen lomaan. Maininta sopimuksessa on kuitenkin mallia vähintään. (Yleissopimus 2024.)

Pelaajien vuosiloma tulee sijoittaa kesäaikaan, eli joko kesä-, heinä- tai elokuun aikaan. Kuten aiemmin mainittu, tulee loma pitää yhtäjaksoisesti. Ajankohta tulee pelaajille ilmoittaa viimeistään kuukautta ennen lomajakson alkua. (Yleissopimus 2024.)

Ainoat pyhäpäivät, jotka on yleissopimuksessa (2024) mainittu, ovat joulua ja uusia vuosi. Voimassa olevaan sopimukseen ovat osapuolet sopineet, että viimeinen ottelu ennen joulua tulee pelata viimeistään 21.12. Lisäksi joulun aika 22.12–25.12. ovat rajattu harjoittelun ja matkustamisen ulkopuolelle. Vaikka kalenterin mukaan myös tapaninpäivä 26.12. on lueteltu pyhäpäiväksi, on harjoittelun tai matkustaminen sopimuksen mukaan mahdollista, kunhan sitä ei suoriteta ennen kello kahdeksaa aamulla. (Yleissopimus 2024.)

Uudenvuoden ajasta on osapuolten sovittu muutamia erilaisia vaihtoehtoja. Toimintamalli riippuu täysin siitä, että pelaavatko liigaseurat uudenvuoden aattona vai eivät. Jos joukkueet pelaavat vuoden viimeisenä päivänä, eivät he pelaa, matkusta eivätkä harjoittele seuraavaan kahteen päivään. Jos otteluita on sovittu vuoden viimeiselle päivälle, on otteluiden alkamisajankohdille annettu aikarajoitteita. Jos otteluita ei vuoden viimeisenä päivänä ole, myöskään ei harjoitella eikä matkusteta 31.12–1.1. välisenä aikana. (Yleissopimus 2024.)

7.3.2 Harjoitusvapaa

Kausi ei aina mene putkeen ja välillä se päättyy pudotuspelien ulkopuolelle ja voi olla, että tulos ei miellytä seura johtoa tai valmennusta. Vastaavasti kausi voi olla myös pitkä, pudotuspeleissä voi edetä finaaleihin ja siihen päälle vielä mahdollinen maajoukkue kutsu. Oli tilanne, miten päin tahansa, pelaajalla on oikeus harjoitusvapaaseen. Seurajohto ei voi aloittaa harjoittelua seuraavaa kautta varten välittömästi edellisen pelikauden päätyttyä. Harjoitusvapaa kestää neljä viikkoa alkaen viimeisestä runkosarja, pudotus- tai maajoukkuepeleistä. Kyseinen harjoitusvapaa toteutetaan jokaisella pelikaudella. Olennaista

asiassa kuitenkin on se, että harjoitusvapaa ei tarkoita lomaa. Harjoitusvapaa on kompensatiota pelikauden aikana kertyvistä ylitöistä. Vaikka kyseessä ei ole loma, saavat pelaajat kuitenkin oikeuden olla urheilematta ja palautua menneestä kaudesta. Vaikka pelaajilla on oikeus olla urheilematta, tulee heidän silti huolehtia peruskunnostaan parhaakseen katsomallaan tavalla. Varsinainen loma pidetään myöhemmin kesällä. Harjoitusvapaata ei siis sovelleta varsinaiseksi vuosilomaksi. (Yleissopimus 2024.)

Kuten myös tässä työssä on mainittu, ammattiuurheilussa ei sovelleta työaikalakia liittyen yli- ja sunnuntaityöhön. Yleissopimuksen (2024) mukaan kyseisiä ajankohtia korvataan pelaajalle ikään kuin takautuvasti ja kompensoiden hyödyntäen pelikauden jälkeistä harjoitusvapaata. Lisäksi harjoitusvapaaseen yhdistetään kompensoivasti, myös edustustehtäviin käytetyt työpäivät. Esimerkkinä edustustehtävästä voidaan käyttää yhteistyökumppanin markkinointiin liittyvää kampanjaa tai tilaisuutta.

7.3.3 Palkkaus

Varsinaista palkan määrittelyn kohtaa ei sopimus pohjassa ole. Pelaajasopimus sisältää palkkaliitteen, joka määrittää seuran maksaman palkan kokonaisuudessaan. Myöskään minimipalkkaa ei ammattijääkiekkoilijalle olla määritetty.

Loma-ajan palkkaa pelaajalle maksetaan lähtökohtaisesti silloin, kun pelaaja on luvun 7.3.1 mukaisesti lomalla. Pelaajasopimuksen liitteenä olevassa palkkaliitteessä mainittu palkka ilmoitetaan kokonaisuudessaan. Molemmat osapuolet ovat sitoutuneet noudattamaan pelaajasopimuksen ehtoja. Palkkaliitteessä mainittu kokonaispalkka sisältää myös lomakorvaukset. Lomakorvauksen maksuun on sopimuksessa sovittu toimintamalli, jossa työnantaja maksaa joka kuukausi 10 % pelaajan kokonaispalkasta kohdistettavaksi lomakorvaukseksi, sekä se kirjataan palkkalaskelmalle aina erikseen lomakorvaukseksi. (Yleissopimus 2024.)

Palkkaliite on pelaajasopimuksen liitteenä. Liitteen pituus on noin kaksi sivua ja siinä selvitetään palkan määräytymisen taloudelliset ehdot pelaajan ja työnantajan välillä. Liitteessä on kirjattuna kausikohtainen palkka, sekä mahdolliset

bonukset ja muut edut. Palkka asiat nousivat keskustelussa esiin, sillä juuri ennen haastattelua mediassa ollut esillä Oulun Kärppien Teemu Turusen palkka. Kauppinen (2024) kertoo, että palkka tiedot ovat yksityisiä, eivätkä suuren yleisön tiedossa. Usein palkkatiedot ovat vain pienen ihmisjoukon tiedossa. Yksittäistapauksissa, kuten Turusen tapauksessa palkkatiedot vuotavat mediaan silloin tällöin.

7.4 Tulevat pelaajasopimukset

Kuten tässäkin opinnäytetyössä on jo mainittu, nykyinen pelaajasopimus on voimassa kauden 2024–2025. Syy sopimuksen keston on yksinkertaisesti aikataulullisten rajoitteiden vastaan tuleminen. Uuden sopimuksen neuvottelut ovat jo käynnissä. Käyty keskustelu uusista sopimusehdoista. Kauppinen (2024) painottaa kuitenkin, heti keskustelun alkuun, ettei voi kertoa virallisesti itse sopimusneuvotteluista, sillä ne ovat kesken. Kauppinen lisää, että voi kuitenkin tuoda esiin omia ajatuksiaan asian tiimoilta.

Usein uudistusten aiheena on ollut esillä harjoitusvapaa sekä vuosilomat. Harjoitusvapaa on pelikauden päätteeksi pelaajille oikeutettu tietyn mittainen harjoitusvapaa. Kuitenkin, vaikka jakson nimi on harjoitusvapaa, se kuitenkin käytetään kaudesta palautumiseen sekä lepäämiseen. Harjoitusvapaasta kerrotaan tarkemmin luvussa 7.3.2. Myös tavoitteena on ollut lisätä sopimukseen kohta, jossa määritettäisiin tietyn kokemuksen omaavan pelaajan oikeus valita kesällä omatoiminen harjoittelujakso. Tilanne on käytännössä vastaavanlainen, kun nuorten pelaajien osalta niukempi vuosilomien määrä. Varsinaista ikää ei Kauppinen (2024) nimennyt, vaan kertoo pelikokemuksen olevan enemmän keskiössä, kuin pelaajan iän.

8 AMMATTIJÄÄKIEKKOILIJAN SOSIAALITURVA

Tässä luvussa kerrotaan ammattijääkiekkoilijan sosiaaliturvasta. Luvussa kerrotaan eläketurvasta, työttömyysturvasta, sairaus- ja tapaturmavakuutuksesta sekä työturvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Aluksi kuitenkin käydään läpi yleisellä tasolla mitä sosiaaliturva tarkoittaa.

Pääsääntöisesti sosiaaliturva perustuu Suomessa asumiseen tai työntekoon. Koska opinnäytetyö käsittelee aihetta työnteon näkökulmasta, keskitytään siihen tässä työssä enemmän. Sosiaaliturva on tavallaan ihmisen turvaverkko. Se voi koostua rahallisesta tukemisesta ja etuuksista tai palveluista. Koska käsitellään työntekoon liittyvää sosiaaliturvaa, voidaan katsoa sen koostuvan työttömyyskassojen, eläkevakuutuslaitosten tai yksityisten vakuutustarjoajien palveluista. (Kela 2023.)

Jo Suomen perustuslaki määrittää, jokaiselle oikeuden välttämättömään toimeentuloon sekä huolenpitoon. Perustuslaki takaa jokaiselle oikeuden perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana. Näistä asioista säädetään perustuslain 19. §.

8.1 Eläketurva

Pelaajan eläkevakuutuksesta vastaa vakuuttamisvelvollinen. Tässä yhteydessä sillä tarkoitetaan työnantajaa eli seuraa. Vakuutusvelvollinen suorittaa eläkevakuutusmaksun, jonka osuus on 4,5 % pelaajan palkkojen ja palkkioiden kustannuksista. Tämän lisäksi Pelaajasopimuksessa (2024) mainitaan, että pelaaja voi itse parantaa vakuutusturvaansa omalla kustannuksellaan. Tällä lakisääteisellä maksulla rahoitetaan työeläkkeitä, joita jokainen yksityinen ja julkiset alat maksavat.

Tässä kohden huomataan iso haitari muiden yksityisalojen kanssa. Vuonna 2024 työntekijöiden eläkelain mukainen työeläkemaksu on keskimäärin 24,81 % työntekijälle maksettavasta palkasta. Keskimääräisesti yksityisenalan palkansaajan eläketurva on 20,31 % suurempi kuin ammattijääkiekkoilijan. Tämän vuoksi on siis suotavaa pelaajan parantaa omaa eläketurvaansa. Tässä tulee huomioida myös se, että ammattijääkiekkoilijan ura ei kestä 40 vuotta. (Tela 2024.)

Pelaajan uran pituus vaihtelee paljon. Siihen on vaikuttavia tekijöitä. Vaikka ura olisi jääkiekkoilijan mittakaavassa pitkäkin, on se silti lyhyt, kun sitä verrataan perinteiseen työuraan. Joskus jääkiekossa kuitenkin voi olla, että ura päättyy tapaturmaan. Tällöin urheilijan tapaturma ja eläketurvalain mukaan on

pelaaja silloin oikeutettu tapaturmaeläkkeeseen. Tapaturmaeläkettä maksetaan silloin, pelaaja ei pysty enää harjoittamaan ammattiaan ja hankkimaan tuloja urheilulla. Jos pelaaja on pysyvästi kykenemätön jatkamaan urheilu ammattiaan, on oikeutettu tapaturmaeläkkeeseen, silloin kun osallistuu edellä mainitun lain mukaiseen ammatilliseen kuntoutukseen, jonka tavoite on kuntouttaa henkilö muuhun työhön tai ammattiin, josta toimeentuloa voi saada.

Tapaturmaeläkettä maksetaan pelaajalle viiden vuoden ajalta sairausvakuutuslain mukaisen enimmäisajan täytyttyä, joka on sen kalenterikuukauden loppussa, jossa sairauspäivärahopäivien määrä nousisi 300 arkipäivään. Kuitenkin enintään siihen asti, kunnes pelaaja täyttää urheilijan tapaturmalain 14. § mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan. Kyseisessä pykälässä viitataan työntekijän eläkelakiin, ja sen mukaan vuoden 1965 jälkeen syntyneiden henkilöiden alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen.

8.2 Työttömyysturva

Ammattijääkiekkoilijan työttömyysturva on heikko. Aiemmin on mainittu, että perustuslain mukaan henkilölle on taattava perustoimeentulo viimeisenä ns. oljenkortena. Tässä kohtaa jääkiekkoilijan työsuhde eroaa merkittävästi muista työntekijöistä. Perinteisesti työntekijät pystyvät liittymään ammattiliiton ylläpitämään työttömyyskassaan tai muuhun vastaavaan ammattiliiton ulkopuolella toimivaan työttömyyskassaan. Pääsääntöisesti työsuhhteissa sovelletaan lakia työttömyysetuuksien rahoituksesta, joten liittyminen työttömyyskassoihin on mahdollista.

Jääkiekkoilijan työsuhhteessa ei kuitenkaan tätä lakia sovelleta. Joten pelaajan eivät pysty liittymään työttömyyskassaan ja saada turvaa sitä kautta. Tämä laittaa urheilijat eriarvoiseen asemaan muihin työntekijöihin verrattuna. Työttömyysturvan huomioiden ammattijääkiekkoilijan on erityisen suotavaa valmistautua uran eri vaiheiden varalta. Niihin pystyy varautumaan omatoimisesti, esimerkiksi rahastoimalla palkkatuloja urheilijarahastoon ja hyödyntää niitä tällaisten tilanteiden varalta.

Kauppinen (2024) kertoo, että lakimuutos lakiin työttömyysturvan rahoituksesta olisi tervetullutta. Erityisesti kohta työttömyysturva maksuista. Työttömyysturvamaksuja ei saa tällä hetkellä pelaajille, jolloin he eivät ole ansiosidonnaisen turvan piirissä. Tällöin ei myöskään voi liittyä työttömyyskassan jäseneksi.

8.3 Sairaus ja tapaturmavakuutukset

Tapaturmavakuutukset kuuluvat olennaisesti ammattijääkiekkoilijan työsuhteeseen. Työnantaja on veloitettu vakuuttamaan pelaajan. Vakuutuksen tulee olla urheilijan tapaturma sekä eläketurvaa säättävän lain mukainen. Vakuutuksen tulee olla sellainen, että pelaajan ei missään olosuhteissa tule olla korvausvelvollinen omista loukkaantumisista johtuneista kuluista. Tästä linjataan hyvin tiukasti pelaajasopimuksessa. Lain mukaan urheilijalle korvataan tapaturma, joka hänelle sattuu lajille ominaisissa olosuhteissa, ennen urheilijan täyttäessä 65 vuotta.

Urheilijan tapaturmaa- ja eläketurvaa säättävän lain mukaan vakuuttamisvelvollisuuden ansio alarajaksi 13 180 €. Tämän alle tienaavat pelaajat eivät ole vakuuttamisvelvollisuuden piirissä kyseisen lain puolesta. Kuitenkin yleissopimuksessa (2024) on linjattu, että työnantaja on velvollinen vakuuttamaan kaikki pelaajat, jotka pelaavat Liiga otteluita. Näin ollen ammattijääkiekossa ei ole Liigan osalta alarajaa ansioille, liittyen vakuutukseen.

Tällaisia vakuutuksen piirissä olevia tapaturmia ovat muun muassa peli- ja urheilusuorituksissa, harjoitteluohjelman mukaisissa harjoituksissa sattuvat tapaturmat. Myös pelaajan siirtyessä kotoaan harjoitus- tai peli- tapahtuma paikalle. Eli arkikielellä työmatkalla tapahtuvasta tapaturmasta. Seurojen vakuutusvelvollisuutta valvoo Liiga. Kaiken aiemman lisäksi, jos hän on pelaajayhdistyksen jäsen, kuuluu hänelle myös vapaa-ajan vakuutus.

Vakuutuksen osalta eroavaisuuksia ei juurikaan ole, vaikka vammojen todennäköisyys on suurempaa jääkiekossa. Vakuutus oikeastaan kattaa vastaavanlaiset asiat kuin muillekin työntekijöille eri aloilla. Korvattavat summat voivat vaihdella eri sopimuksista riippuen. Usein vakuutukset työelämässä kattavat työstä tai töissä aiheutuvat hoitokulut. Näitä sitten hoidetaan työterveyden tai

muuten terveydenhuollon piirissä, josta kerrotaan tarkemmin luvussa 8.4. Laki takaa myös kuntoutuksen, kun tapaturman kokenut työntekijä pyrkii palaamaan takaisin työelämään. (Yleissopimus 2024.)

Ammattijääkiekon osalta vakuutusasioiden tuleekin olla kunnossa. Hallituksen esityksessä (HE 22/ 2009 vp), on mainittu jo tuolloin tilastoja tapaturmien sattumisesta. Esityksessä verrattiin jääkiekon ammattia tapaturmien valossa rakennusalan ammattiin, jossa silloin tilastollisesti sattui eniten tapaturmia. Riski tapaturmiin oli 15- kertainen verrattuna rakennusalan työtehtäviin. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että edellä mainittu tieto on peräisin vuodelta 2009, jolloin varusteet sekä olosuhteet olivat tuolloin erilaisia. Maininta kuitenkin antaa perspektiiviä ammattijääkiekossa ja muissa ammateissa tapahtuvien tapaturmien riskiin.

Työnantaja on veloitettu tapaturmavakuutuksen lisäksi ottamaan pelaajalle Liigan ja vakuutusyhtiön solmiman sairausvakuutuksen. Sairausvakuutus on hieman ”lievempi” vakuutus. Vammat tai sairaudet, jotka eivät aiheudu ammatillisissa merkeissä, kuten harjoituksissa tai peleissä, korvataan niiden hoito ja muut kulut sairausvakuutuksesta. Jos vakuutusyhtiö linjaa, ettei kuluja korvata sairausvakuutuksesta, on työnantaja velvollinen korvaamaan hoidosta aiheutuneet kulut. Kuluja korvataan kuitenkin enintään 10 000 € asti. (Yleissopimus 2024.)

Sairausvakuutus ei yleisesti ole työnantajalle välttämätön. Tämän johdosta se ei perinteisesti ole osa työsuhdetta. Työnantaja voi kuitenkin halutessaan tarjota sairausvakuutuksen työntekijälle ns. etuna.

8.4 Työturvallisuus ja hyvinvointi

Mistä tahansa ammatista puhutaankaan, niin siinä korostuu työturvallisuus ja hyvinvointi. Varsinkin jääkiekossa. Jääkiekko on nopea peli, jossa pelaajat liikkuvat nopeasti pienessä tilassa. Lisäksi kyseessä on kontakti peli, joka lisää riskiä tapaturmiin. Käsitellään esillä olevista aiheista ensin hyvinvointi.

Työterveyshuoltolakia ei sovelleta ammattiuurheilijoihin. Tämän johdosta sopimuksessa on otettu kantaa siihenkin asiaan erikseen. Pelaajille kuuluu yleis-sopimuksen (2024) työterveyshuolto pelaamisesta ja siihen liittyvien terveysvaarojen hoitoon ja ennalta ehkäisyyn. Työnantaja kustantaa kyseisen palvelun. Pelaajien terveydenhuollon kohdalla, ei juurikaan ole poikkeusta perinteiseen työsuhteeseen. Tavallisesti työterveyshuolto on lain määräämä, joten sitä ei juurikaan erikseen kovin tarkasti kerrota, esimerkiksi työsopimuksessa. Työterveyshuolto sopimukset ovat erilaisia joten, ne sisältävät erilaiset palvelut.

Työturvallisuus on sitten oma lukunsa ja mielenkiintoisesti tulkittava asia. Nopean pelin johdosta, pelataan täysillä, mutta kuitenkin reilusti. Tilanteihin mennään ammatin luonteesta johtuen kovaa ja silloin voi monesti sattua ja tapah-tua. Erityisesti päävammat ovat puhuttaneet jo pitkään jääkiekon aikana. Vaikka varusteet ja olosuhteet kehittyvät ei silti vaurioilta voi välttyä. Päävam-mojen vaarallisuudesta johtuen on Liigaan sekä Mestikseen määrätty käytettä-väksi joustokaukaloa ehkäisemään päähän kohdistuneita iskuja. Joustokauka-lot ovat yleistyneet myös muualla Suomen jäähalleissa, vaikka niissä ei am-matiksi pelattaisikaan.

Hengenvaarallisia tapaturmia, on muutamia sattunut jääkiekon historiassa. Tällöin ne kohdistuvat yleensä kaulaan ja luistimen viillosta. Tämän vuoksi Lii-gassa ja kaikissa kansainvälisen jääkiekkoliiton alaisissa sarjoissa kaulasuoja on pakollinen. Suurimmassa jääkiekkoliigassa NHL:ssä ei kaulasuoja tois-taiseksi ole pakollinen, eikä osa pelaajista sitä käytäkään. Kuitenkin esimerkki pelaajia rupeaa nousemaan kaulasuojan käytössä esiin sielläkin.

Kauppinen (2024) kertoo, että vaikka myös ranteeseen kohdistuvista viiloista on mediassa muutamia tapauksia ollut esillä, ei rannesuojien käyttö kuiten-kaan ole pakollista ja osa pelaajista ei rannesuojia edes halua pakolliseksi va-rusteeksi. Jotkut pelaajat niitä kuitenkin käyttävät omasta tahdostaan. Vaikka juniorit eivät ole ammattijääkiekkoilijoita, ovat rannesuojat yleistyneet heidän keskuudessaan eri sarjatasoilla. Rannesuojien suosio nousee monesti silloin, kun jotain ikävää sattuu. Tällöin rannesuojat saattavat loppua monestakin kau-pasta kesken.

Jääkiekossa tulee huomioida myös muut kentällä olevat. Niin joukkuekaveritkin kuin vastustajat, vaikka kilpaa pelataankin. Kaikki ammattijääkiekkoilijat sitoutuvat pelaamaan sääntöjen mukaisesti. Kun pelataan sääntöjen mukaisesti, pyritään sillä välttämään kaikki turhat loukkaantumiset ja tapaturmat.

Vahinkoja aina sattuu ja se on ymmärrettävää. Kaikille tapaturmille ei mahda mitään. Jääkiekossa monesti oma turvallisuus on myös osittain toisten pelaajan käsissä ja hallittavissa. Tätä voidaan kutsua myös pelaajan kunnioittamiseksi. Toisen pelaajan tulee kunnioittaa vastustajaa, että jättää pimeästä kulmasta, sekä selästä ja etenkin päähän kohdistuvat taklaukset tekemättä. Tällöin välttyään pahimmalta ja pitkiltä loukkaantumisilta.

Koska osa jääkiekkoilijan ammattia tapahtuu kaukalon ulkopuolella, tulee huomioida turvallisuus myös muissa harjoitteissa. Tämän vuoksi joukkueilla on valmennustiimissään erilaisia ammattilaisia, jotka ohjaavat ja opastavat pelaajia eri harjoitteiden tekemisessä. Oikeaoppiset menetelmät vähentävät esimerkiksi selkä ja lonkkavaivoja.

8.4.1 Terveystarkastus

Pelaajasopimuksen allekirjoittaessaan pelaaja sitoutuu käymään terveystarkastuksessa ennen ensimmäisen pelikauden alkua. Terveystarkastus suoritetaan työntajan osoittamassa paikassa. Joukkueilla on käytössään omat lääkärit, joten monesti myös joukkueen oma lääkäri voi tehdä pelaajalle sopimuksessa vaaditun terveystarkastuksen. Toinen vaihtoehto on hyödyntää monella liiga joukkueella olevaa kumppani sairaalaa tai terveystalvituista tuottavista yrityksistä. Näistä esimerkkeinä voidaan pitää Mehiläistä ja Terveystalvituista. (Kauppinen 2024.)

8.4.2 Mielenterveys ja päihdeongelmat

Normaalisti ihmisen ollessa työsuhteessa työnantajaan, on työnantaja solminut ainakin jonkinlaisen lain velvoittamat työterveyshuolto sopimuksen. Tämä sopimus monesti voi sisältää ja kattaa ainakin joitain työpsykologi käyntejä. Ammattijääkiekkoilijalla tällaista ei ole ja siihen toivotaankin muutosta tulevaisuudessa. Mielenterveyteen panostaminen onkin tärkeää uusia sopimuksia

neuvotellessa Kauppinen (2024) kertoo. Pelaajayhdistyksessä toivotaan aikaisempaa puuttumista mielenterveyteen. Pyrkimyksenä järjestää pelaajalle aikaisessa vaiheessa apua ja tukea asian kanssa, jotta oireiden pahenemista pystyttäisiin hillitsemään. Tällä hetkellä vakuutus, joka pelaajilla on, ei korvaa terapiahoitoja. Tämän vuoksi, jos pelaajan täytyy tai pelaaja kokee tarvetta puhua ammattilaisille, se täytyy tehdä omakustanteisesti, jos seura ei sitä maksa.

Jos seura ei hoitoa maksa, täysin omakustanteisesti hoitoa ei tarvitse maksaa. Ammattijääkiekkoilijalla on mahdollisuus saada Kelan korvaamaa kuntoutuspsykoterapiaa. Jo lyhyt hoitajakso voi auttaa. Monen urheilijan kerrotaan hyötyvän jo muutamasta tapaamisesta. Ohjeena onkin, että pelaaja pystyisi käymään psykoterapiassa matalalla kynnyksellä. Mielenhyvinvointia voidaan verrata hieroja käyntiin. Hieronnalla saadaan kuntoutusta fyysiseen puoleen, vastaavasti psykoterapialla saadaan kuntoutusta psyykkiseen (Mielenterveys s.a.)

Vaikka puhutaan ammattijääkiekkoilijoista, ei voida silti pois poissulkea mahdollisuutta päihdeongelmaan. Nämä ongelmat voivat olla hyvinkin piilossa joidenkin pelaajien kohdalla. Onneksi näihinkin haasteisiin tarjotaan apua eri tahojen toimesta. Pelaajayhdistyksellä on yhteistyökumppaneita, joiden kautta on mahdollista päästä päihdeavun piiriin. Pelaajayhdistys opastaa rahoituksen hakemista Olympia- ja A-maajoukkuerahaston kautta. (Päihdeongelma s.a.)

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin ammattijääkiekkoilijan työsuhteen erityispiirteiden lisäksi heidän sosiaaliturvaansa. Opinnäytetyötä tehdessä huomattu merkittävät eroavaisuudet perinteisestä työsuhteesta. Eroavaisuudet huomataan jo työsuhteen arkisissakin asioissa, kuten sopimuksen kestossa ja työajoissa. Ylipäättänsä jääkiekkoa ammatikseen harjoittavan henkilön työnkuva saattaa vaikuttaa selkeältä, sillä usein pelisuoritukset iltaisin on kaikki se, mitä hänen työnkuvastaan näkyy ulospäin, vaikka todellisuus on täysin toinen.

9.1 Tulokset

Keskeinen ero perinteiseen työsuhteeseen on myös sopimusten keston ohella myös itse työuran pituus, joka vaikuttaa moneen asiaan tarkastellussa työsuhteessa. Ammattijääkiekkoilijan pelaajaura päättyy, jos loukkaantumisia ei ole, n. 40 vuoden iässä. Tämän jälkeen pelaajan tulee itse päättää ja hallita sitä, mitä tapahtuu seuraavaksi. Senpä vuoksi on suositeltavaa valmistautua pelaajauran jälkeiseen elämään esimerkiksi opiskelemalla. Tosiasiana kuitenkin on se, että kaikki Suomen jääkiekon pääsarjassa eivät tienaa niin paljon kuin muutamat tähtipelaajat.

Sosiaaliturvan osalta työ osoitti, että nykyiset lait eivät täysin ota huomioon ammattijääkiekkoilijan työnkuvan erityispiirteitä. Varsinkin työttömyysturvan osalta. Lakiin työttömyysturvan rahoituksesta siis kaivattaisiin uudistusta, jonka myötä ammattijääkiekkoilijat olisivat oikeutettuja työttömyysturvaan ja näin ollen parempiin sosiaalietuuksiin. Kuten tekstissä on mainittu, koska lakia ei tällä hetkellä ammattiuurheiluun sovelleta, tarkoittaa se sitä, etteivät pelaajat voi liittyä esimerkiksi työttömyyskassan jäseniksi.

Myös eläketurvan osalta puutteita ilmenee. Opinnäytetyössä on todettu, että keskimääräisesti yksityisen alan palkansaajilla on huomattavasti suurempi eläketurva kuin ammattijääkiekkoilijoilla, joten jää pelaajayksilöiden omalle vastuulle kehittää omaa sosiaaliturvaa eläketurvan osalta. Tällä hetkellä laissa ei olla huomioitu työuran lyhyttä sekä korkeaa loukkaantumisriskiä. Tällaiset asiat luovat epävarmuutta pelaajauran aikana ja sen jälkeen. Ammattijääkiekkoilijan urahan voi päättyä vaikka jo huomenna. Niin suurista riskitekijöistä puhutaan. Myös eläkeasioissa on pelaajan mahdollista parantaa oma-aloitteisesti omaa sosiaaliturvaansa oma kustanteisesti maksamalla hieman enemmän eläkemaksuja.

Haastatteluista ilmeni, että juuri sosiaaliturva on jääkiekkoilijan työsuhteessa osa-alue, johon kaivataan muutoksia. Kyseiset muutokset eivät kuitenkaan ole jääneet suunnittelupöydälle, vaan niitä on pyritty tuomaan esiin pelaajayhdistyksen hallitustavoitteisiin. Sosiaaliturvan vajeet aiheuttavat epävarmuutta uran jälkeisen elämän kannalta. Teemat epävarma tulevaisuus ja korkea louk-

kaantumisriski nousivat haastattelussa keskeisiksi teemoiksi. Riskeistä johdettua sosiaaliturvaa pidetään välttämättömänä turvana, eikä vain lisänä tai etuna.

Vaikka sosiaaliturvan osalta puutteita ammattijääkiekkoilijan työsuhteesta löytyy, on silti todettava, että ei jää epäselväksi, täyttääkö ammattijääkiekkoilija työsuhteen tunnusmerkit. Tämä on ollut selvää Suomessa jo pidemmän aikaa. Urheilu ja tässä tapauksessa jääkiekko voi olla ammatti siinä missä muutkin. Jääkiekkoilijaksi ei vain voi tulla opiskelemalla. Itse asiassa onkin mielenkiintoista ajatella, että siinä missä muita ammatteja ruvetaan opiskelemaan suunnilleen täysi-ikäisyyden kynnyksellä, on jääkiekkoa tai muuta urheilua ruvettu harrastamaan jo lapsena ja kehittämään omaa taitoaan siinä, mistä voi myöhemmin tulla ammatti. Vaikka jääkiekkoilijan ammatinvalinta ei vielä pienenä lapsena tapahdukaan, on sille luotu jo pohja hyvissä ajoin.

Kun työtä varten tutkittiin pelaajasopimusta, huomattiin sen laajuudesta jotain mielenkiintoista, kun sitä verrattiin muihin työsopimuksiin eri aloilta. Pelaajasopimuksen sekä yleissopimuksen laajuuden vuoksi pelaajat saavat tietoonsa kaiken tarvittavan, mihin he sitoutuvat allekirjoittaessaan sopimuksen. Ja tämä on pelaajan etu. Pelaajasopimuksessa ei viitata juurikaan lakeihin tai työehtosopimuksiin. Poikkeuksena on yleissopimus, johon sopimuksessa viitataan, mutta etuna siinä on, että se on liitteenä pelaajasopimuksen ohessa. Yleissopimus sisältää myös viitteitä lakiin urheilijan vakuutus- ja eläketurvasta.

Joskus työsopimukset voivat olla vain yhden sivun mittaisia. Tämän mahdollistaa se, että usein sopimuksissa voidaan viitata sovellettavaan työehtosopimukseen ja lakeihin. Kuitenkaan lakeja sekä työehtosopimusta ei monesti ole tarjolla työntekijälle työsopimuksen allekirjoitushetkellä, ellei sitä olla ennalta lähetetty tarkasteltavaksi tai työnantaja mahdollistanut esimerkiksi työehtosopimukseen tutustumisen. Näin ollen työntekijä saattaa allekirjoittaa työsopimuksen tutustumatta lakeihin ja sovellettavaan työehtosopimukseen. Tätä voidaan verrata tilanteeseen, kun henkilö luo käyttäjätunnuksen haluamaansa palveluun ja hyväksyy palvelun käyttöehdot lukematta niitä. Vaikka itse työsopimus ei ole tässä opinnäytteessä keskiössä, mutta on iso ja tärkeä osa kokonaisuutta liittyen työsuhteeseen, on se silti mielenkiintoinen huomio, joka nousi esiin opinnäytetyötä tehdessä.

Vaikka ammattijääkiekkoilijan työ on epävakaata ja määräaikaista, voi uran jälkeiseen elämään silti valmistautua huolellisesti ja opastetusti. Tähän Pelaa-jayhdistys tarjoaa apua ja tukea. Pelaajayhdistyksellä on tässä asiassa kuitenkin asiat hyvällä tasolla. He ovat saaneet kontakteja, joiden avulla pelaajat pystyvät esimerkiksi opiskelemaan ja hyödyntämään opintoja uran jälkeisessä elämässä. Myös palkkatulojen rahastointi urheilijarahastoon edesauttaa uran jälkeistä elämää. On kuitenkin todettava, että pelaajan on itse otettava huomioon uran kesto, määräaikaisuus sekä reagoitava siihen parantaakseen omaa sosiaaliturvaansa. Vastuu valinnoista pelaajauran aikana on siis suuri.

Ammattijääkiekkoilijoille ei tällä hetkellä ole virallista työehtosopimusta. Vaikka yleissopimus (2024) on sen kaltainen, niin työehtosopimus se ei virallisesti ole. Yleissopimuksessa on maininta siitä, olisiko mahdollista siirtyä yleissitovaan työehtosopimusjärjestelmään. On pohdittu sitä, että toisiko virallinen työehtosopimus lisäarvoa työsuhteelle. Tällä hetkellä sopimukset ovat laajoja, sillä niissä on otettu kantaa asioihin, joita normaalisti työehtosopimuksessa sovitaan. Nykyisellä sopimusmallilla on kuitenkin pärjätty.

Minimipalkan osalta sopimusta ei ole tehty. Sellaista ei ammattijääkiekkoilijoilla tällä hetkellä ole. Olisikin mielenkiintoista pohtia, miten määräytyisi minimipalkka alalla, jossa palkat muutenkin ovat hyvin yksilöityjä. Sitä voisi verrata vaikka vastavalmistuneen palkkaan. Jostain on aloitettava ja se nousee uran edetessä. Myös pelikokemus voisi olla liitännäinen minimipalkan suuruuteen.

9.2 Luotettavuus

Kun arvioidaan tämän opinnäytetyön luotettavuutta, tulee ottaa huomioon muutamia luotettavuutta vahvistavia sekä heikentäviä seikkoja. Tutkimusta lähdettiin rakentamaan tutkimalla saatavilla olevia sopimus pohjia ja sieltä esiin nousseiden kysymysten kautta haastattelun avulla. Avataan ensin luotettavuutta vahvistava asiat.

Tämä vaikutti siihen, että yksittäisiä muuttujia ei joillain yksilöillä ole. Hakala (2024) kertoo, että luotettavuutta lisää se, että tutkimusmateriaali ja tutkimuskohde ovat vahvasti liitännäisiä keskenään. Luotettavuuteen vaikuttaviksi

tekijöiksi Hakala (2024) lisää myös tutkimuksen kannalta olennaisesti kohdistetut haastattelut tai haastattelun. Koska laadullisessa tutkimuksessa analyysit ja johtopäätökset nousevat esiin tutkitusta materiaalista, ovat ne sellaisenaan tulkinnanvaraisia. Näin ollen tehdyt analyysien ja johtopäätösten luotettavuus pohjautuu tutkijaan itseensä, sillä hän on tehnyt ratkaisut johtopäätökset ja tulkinnat tutkitusta materiaalista.

Sopimuksen läpikäyminen oli yksi tärkeimmistä tiedon lähteistä. Sopimus osoittautui luotettavaksi lähteeksi, vaikka tarkastelussa olikin vain yksi pelaajasopimus pohja. Liigassa kaikki pelaajasopimukset täytyy tehdä sovitulla sopimusmallilla. Näin ollen rajattiin sopimusehtovaihtelut minimiin ja yksittäisten muuttujien olemassaolo rajautui pois. Tulee muistaa, että tulkinnat sopimuksesta johtopäätöksinä olivat tutkijan omia, joten se tulee ottaa huomioon tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa.

Todetaan kuitenkin, että tutkimusta tehdessä lähteinä käytettiin useita ammattiuurheilijan sekä perinteistä työelämää sääteleviä lakeja. Tulokset osoittavat, että johtopäätökset materiaalista ovat linjassa voimassa olevien lakien kanssa ja laista ei tässä vaiheessa voi vielä joustaa. Sen tulee muuttua ensin. Kuten tässäkin opinnäytetyössä on mainittu, lait ohjaavat vahvasti Suomessa työelämää.

Arvioitu on myös sitä, oliko haastateltu henkilö oikea tutkimuksen kannalta. Vaikka opinnäytetyö käsitteli ammattipelaajien työsuhdetta ja sosiaaliturvaa, ei kuitenkaan haastateltu pelaajia itsessään. Haastateltu henkilö kuitenkin toimii pelaajayhdistyksessä, joka neuvottelee sopimusmallit, sekä on pyrkinyt vaikuttamaan lakeihin, jotka ammattijääkiekkoilijoiden työsuhdetta tai sosiaaliturvaa säätelee. Koen kuitenkin, että haastattelu kohdistui oikeaan henkilöön. Jos olisin tutkinut pelaajien näkemyksiä tai tuntemuksia omaa sosiaaliturvaa tai työsuhdetta kohtaan, olisi silloin ollut järkevää haastatella pelaajia tai järjestää kysely useammalle pelaajalle.

10 LOPUKSI

Tutkimusongelman ratkaisu löytyi, kun oli saatu teoriamateriaali kasattua. Vasta teoriamateriaalin ollessa kasassa konkreettiset eroavaisuudet työsuhteiden sekä sosiaaliturvan välillä alkoivat hahmottua. Kun suurimmat erot oli saatu havaittua, niitä pystyttiin lähteä tutkimaan ja avaamaan enemmän. Näin ollen asian ytimeistä saatiin paremmin kiinni ja sitä kautta nostettua työsuhteiden eroavaisuuksia esiin.

Varsinaisia tutkimukseen liittyviä ongelmia ei liittynyt. Voidaan iloksi todeta, että mutkattomuuden osalta opinnäytetyö oli onnistunut. Muita opintoihin liittyviä haasteita syksyn aikana ilmeni, jotka sitten heijastuivat opinnäytetyön tekemiseen. Tutkimuksen lopputuotosta voidaan pitää siis onnistuneena kokonaisuutena. Tutkimuksen onnistumiseen vaikuttavina tekijöinä olivat oikeiden teoriamateriaalien valinta sekä haastattelu.

Uskon työn olevan hyödyllinen käsiteltyä ammattikuntaa edustaville henkilöille. Tulosten perusteella voidaan suositella lainsäädännön epäkohtien muuttamista pelaajien kannalta parempaan suuntaan. Urheilun ammattimaistumisen myötä tutkimus tuo lisäarvoa jääkiekkoilijoiden työsuhteen ja sosiaaliturvan kysymyksiin. Käytännössä hyöty voidaan kiteyttää, että tutkimus osoittaa tällä hetkellä esiintyvät epäkohdat laissa, jotka asettavat ammattijääkiekkoilijat sosiaaliturvan osalta eriarvoiseen asemaan. Kyseisiä asioita voi lainsäätäjät sekä urheilualan toimijat tarkastella.

Tutkimusta tehdessä heräsi ajatuksia myös muista lajeista. Jääkiekko on Suomessa tällä hetkellä suosituin laji, joten myös urheilun osalta ammattimaistuminen on korkeimmalla tasolla. Jatkotutkimuksia ajatellen olisi mielenkiintoista tarkastella, millaisia eroja on eri lajien työsuhteissa ja sosiaaliturvajärjestelyissä. Jääkiekon osalta voisi tutkia tarkemmin sitä, miten taloudellinen turvallisuus voitaisiin taata erilaisten tukijärjestelyiden avulla.

LÄHTEET

Aine, A. 2024. Urheilu oikeuden kantavat periaatteet. *Oikeustiede*. Vol. 44 Nro XLIV. PDF- dokumentti. Saatavissa: <https://journal.fi/oikeustiede-jurisprudensia/issue/view/10889> [viitattu 20.8.2024].

Bruun, N. 2022. Työoikeuden perusteet. 3. uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.228518?sid=4071563663> [viitattu 19.8.2024].

Haastattelut. s.a. Tietoarkisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/> [viitattu 7.10.2024].

Hakala, J. 2024. Laadullisen tutkimuksen ABC: menetelmäopas opinnäytteen tekijälle. 1. painos. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.231231?sid=4856658772> [viitattu 30.10.2024].

Hallila, H. & Norros, O. 2017. Urheilu oikeus. Helsinki: Alma Talent. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.222583?sid=4480109733> [viitattu 20.8.2024].

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta (HE22/2009 vp). 2009. PDF- dokumentti. Saatavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_22+2009.pdf [viitattu 11.10.2024].

Hietala, H., Hurmalainen, M. & Kaivanto, K. 2019. Työsopimus ja ehdot erityistilanteissa. 2. uudistettu painos. Helsinki: Alma. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.224533> [viitattu 19.8.2024].

Hietala, H. & Kaivanto, K. 2021. Työsopimus ja johtajasopimus. 7. uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.227926> [viitattu 19.8.2024].

Hintikka, M. 2023. Pelaajien ääni: Suomen Jääkiekkoliijat ry 1973–2023. 1. painos. Helsinki: SJRY

Inkilä, E. 2016. Joukkueurheilija työntekijänä seurassa. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden laitos. Pro gradu- tutkielma. PDF- dokumentti. Saatavissa: https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/16760/urn_nbn_fi_uef-20160272.pdf?sequence=1&isAllowed=1 [viitattu 20.8.2024].

Kauppinen, R. 2024. Toiminnanjohtaja. Haastattelu 1.10.2024. Suomen Jääkiekkoliijat ry.

Kela. 2023. Suomen sosiaaliturva. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kela.fi/suomen-sosiaaliturva> [viitattu 2.9.2024].

Kiiski, J. 2024. Liigan ja pelaajayhdistyksen välinen uusi sopimus säilyttää mahdollisuuden tähdistöottelun järjestämiseen. Artikkel. Saatavissa: <https://www.iatko aika.com/Uutiset/Liigan-ja-pelaajayhdistyksen-v%C3%A4li-nen-uusi-sopimus-s%C3%A4ilytt%C3%A4mahdollisuuden->

[t%C3%A4hdist%C3%B6ttelun-j%C3%A4rjest%C3%A4miseen/257049](#) [viitattu 22.8.2024].

Koskinen, S. & Ullakonoja, V. 2020. Oikeudet ja velvollisuudet työsuhteessa. 5. uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.226319> [viitattu 19.8.2024].

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta 24.7.1998/555

Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta 276/2009

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä 13.8.2004/759

Mielenterveys. s.a. Suomen Jääkiekkoilijat ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sjry.fi/jasenille/mielenterveys/> [viitattu 25.10.2024].

Pelaajasopimus. 2024. Suomen Jääkiekkoilijat ry. 2024. PDF- dokumentti. Saatavissa: <https://www.sjry.fi/jasenille/pelaajasopimukset/> [viitattu 26.8.2024].

Päihdeongelma. s.a. Suomen Jääkiekkoilijat ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sjry.fi/jasenille/paihdeongelma/> [viitattu 25.10.2024].

Sairausvakuutuslaki 21.12.2004/1224

Suomen Jääkiekkoilijat ry. s.a. Pelaajajhdistys parantaa jääkiekkoilijan asemaa ja arvostusta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sjry.fi/pelaajajhdistys/tarinamme/> [viitattu 12.8.2024].

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731

Tela. 2024. Yksityisalojen työeläkemaksu. WWW- dokumentti. Saatavissa: <https://www.tela.fi/tyoelakkeiden-rahoitus/tyoelakemaksut/> [viitattu 11.10.2024].

Tutkimuslupa, suostumus informointi ja tietosuojaja. s.a. Tietoarkisto WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimuslupa-suostumus-informointi-ja-tietosuojaja/> [viitattu 7.10.2024].

Työntekijän eläkelaki 19.5.2006/395

Työ- ja elinkeinoministeriö. s.a Työsopimuksen tekeminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://tem.fi/tyosopimuksen-tekeminen> [viitattu 19.8.2024].

Työsopimuslaki 26.1.2001/55

Työterveyshuoltolaki 21.12.2001/1383

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738

Vilka, H. 2023. Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Helsinki: Art House 2023. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.229784?sid=4822701323> [viitattu 30.9.2024].

Vilka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS- kustannus. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.227174?sid=4404782628> [viitattu 7.10.2024].

Yleissopimus. 2024. Suomen Jääkiekkoilijat ry. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sjry.fi/jasenille/pelaajasopimukset/> [viitattu 29.8.2024].

Tietosuojailmoitus

(Tietosuojalaki 2018/1050, EU:n yleinen tietosuoja-asetus 2016/679)

Pyydämme sinua osallistumaan Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) opintoihin sisältyvään opinnäytetyöhön liittyvään tutkimukseen.

Tämä tietosuojailmoitus kuvaa, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

Opinnäytetyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voit myös halutessasi keskeyttää osallistumisesi koska tahansa. Mikäli keskeytät tutkimuksen tai peruutat suostumuksen käsitellä henkilötietojasi, keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan anonymisoiduna käyttää osana tutkimusaineistoa.

1. Opinnäytetyön rekisterinpitäjä

Oskari Uusi-Einola
Dosuu001@edu.xamk.fi
044 2027 426

2. Opinnäytetyön aihe, kesto ja suorittajat

Opinnäytetyön aihe käsittelee ammattijääkiekkoilijan työsuhdetta vertautuen perinteiseen työsuhteeseen. Opinnäytetyön kesto on arvioitu kestävän läpi syksyn 2024. Suorittajina toimivat opiskelija Oskari Uusi-Einola yhteistyössä toimeksiantaja Suomen Jääkiekkoilijat Ry:n kanssa.

3. Mihin tarkoitukseen henkilötietojani kerätään ja käsitellään?

Henkilötietoja kerätään, jotta saadaan alan ammattilaisen näkemys tilanteesta. Tällöin saadaan tutkimuksesta kattavampi ja pystytään keräämään tietoa, mitä löytyy jo valmiiden tekstien ulkopuolelta.

4. Millä perusteella henkilötietojani käsitellään opinnäytetyössä?

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella: tutkittavan suostumus

5. Mitä tietoja minusta käsitellään?

Henkilöstä tullaan keräämään seuraavanlaisia tietoja. Nimi tulee haastateltavan suostumuksella näkymään lähdemerkintänä opinnäytetyössä.

Jos haastattelu päätetään järjestää Teams yhteydellä, myös mahdollista haastateltavan suostumuksella tallentaa haastateltavan ääntä, sekä kuvaa.

6. Mistä lähteistä tietoni kerätään?

Tutkittavalta itseltään haastattelun kautta, sekä keräämällä tietoa verkkosivuilta.

7. Luovutetaanko henkilötietojani kolmansille osapuolille?

Rekisteristä ei luovuteta tietoja kolmansille osapuolille.

8. Käsitelläänkö tietojani EU:n tai ETA:n ulkopuolella?

Ei käsitellä.

Xamkissa käytetään tallennustilana Microsoft pilvipalveluita (Teams ja OneDrive). Microsoft käsittelee pääsääntöisesti tietoja EU/ETA-alueella ja alueellisissa tietokeskuksissa. Microsoft on sitoutunut toimimaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Microsoftin tietosuojalauseke on luettavissa osoitteesta: <https://privacy.microsoft.com/fi-FI/privacystatement>

9. Kuinka kauan henkilötietojani säilytetään?

Henkilötietoja säilytetään opinnäytetyön julkaisemisesta yhden kuukauden verran eteenpäin. Tämän jälkeen henkilötiedot hävitetään.

10. Miten henkilötietoni suojataan?

Kerätyt henkilötiedot ovat sähköisessä muodossa, Henkilötiedot suojataan käyttäjätunnuksen ja salasanan taakse.

11. Miten voin käyttää tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiani?

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa, johon voi ottaa yhteyttä on: Oskari Uusi-Einola, 0442027426

a) Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)
Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.

b) Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi ja mitä henkilötietojasi käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

c) Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

d) Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista tietyissä tapauksissa.

e) Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa kuten, jos kiistät henkilötietojesi paikkansapitävyyden.

f) Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin ammattikorkeakoulu ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää oikeutesi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalaissa säädetyillä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkasi sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, mikäli katsot, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679. Suomessa valvontaviranomainen on tietosuojavaltuutettu.

12. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Xamkin tietosuojavastaavaan saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuojavastaava@xamk.fi

Tutkimustiedote

Kerromme tässä tutkimustiedotteessa tutkimuksesta, sen tavoitteista, toteutuksesta ja tulosten raportoinnista. Liitteenä olevassa tietosuojaselosteessa kerrotaan henkilötietojesi käsittelystä tässä tutkimuksessa. Yhteystietosi olemme saaneet Suomen Jääkiekkoilijat Ry:n verkkosivuilta (WWW.sjry.fi)

Tutkimuksen tekijät

Oskari Uusi-Einola, opiskelija

Xamk - Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Kouvola, Paraatikenttä 7, 45100 Kouvola

Yhteyshenkilö tutkimukseen liittyvissä kysymyksissä:

Oskari Uusi-Einola, Puh. +35844 2027 426, dosuu001@edu.xamk.fi

Ammattijääkiekkoilijan työsuhde ja sosiaaliturva. 5.8.2024 – 4.12.2024 Suomen Jääkiekkoilijat Ry

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Pyydämme sinua osallistumaan Ammattijääkiekkoilijoiden työsuhdetta ja sosiaaliturvaa käsittelevään tutkimukseen. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää eroavaisuudet ammattijääkiekkoilijan ja perinteisen työsuhteen eroavaisuudet ja mahdolliset yhtäläisyydet toisistaan. Olet valikoitunut haastateltavaksi, sillä tulet organisaation sisältä, joka on päivittäin tekemisissä tutkittavien asioiden kanssa ja uskon saavan kattavan tietopaketin.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voit kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, keskeyttää tutkimukseen osallistumisesi tai peruuttaa jo antamasi suostumuksen syytä ilmoittamatta milloin tahansa tutkimuksen aikana eikä siitä koidu sinulle kielteisiä seurauksia.

Tutkittavan suostumus

Sinulla on oikeus saada pääsy tietoihin, oikeus oikaista tietoja, oikeus tietojen poistamiseen (tietosuojasetus sisältää tutkimustarkoitukseen liittyvän erityisen poikkeuksen tähän liittyen), oikeus rajoittaa tietojen käsittelyä ja oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen (ei koske täysin manuaalista henkilötietojen käsittelyä). Keskeyttäessäsi tutkimuksen, keskeyttämiseen asti sinusta kerättyjä tutkimusaineistoja voidaan edelleen hyödyntää tutkimuksessa. Peruuttaessasi suostumuksesi henkilötietojesi käsittelyyn, sinusta siihen mennessä kerättyjä henkilötietoja, näytteitä ja muita tietoja ei voida käsitellä osana tutkimusta, vaan ne tuhoetaan, mikäli niiden poistaminen aineistosta on mahdollista tai tiedot anonymisoidaan välittömästi peruuttamisen jälkeen, jolloin jo kerättyjä tutkimusaineistoja voidaan edelleen hyödyntää tutkimuksessa. Anonymisoi

dut henkilötiedot eivät ole kohtuullisin keinoin tunnistettavissa annettujen tietojen perusteella tai tietoja muihin tietoihin yhdistämällä.

Tutkimuksen kulku

Tutkimuksessa tutkitaan asioita, mitkä liittyvät ammattijääkiekkoilijan työarkeen ja työelämään. Tutkimuksen kestoaika on 5.8.2024-4.12.2024. Haastattelu osuuden arvioitu kestoaika on yksi tunti. Haastattelu suoritetaan teemahaastattelussa ja valmiita vastauksia ei ole. Tämä antaa vastausten olla vapaamuotoisempia ja kattavampia.

Tutkimuksen mahdolliset hyödyt sekä haitat/riskit ja niihin varautuminen

Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää toimeksiantajan organisaatiossa valmiina tietopakettina, esimerkiksi nuorille, jotka ovat vasta astumassa ammattuurheilijaksi ja työsuhteen tunnusmerkit voivat olla epäselviä. Hyödyt on lisäksi tuottaa tietopaketti, joka kuvaa juuri ammattijääkiekkoilijan työsuhdetta. Vastaavia muita tutkimuksia on, mutta ne käsittelevät ammattuurheilua yleisesti tai jotain muuta lajia.

Tutkimusaineiston käsittely

Aineistoa käsitellään vain opinnäytetyötä varten ja tutkimus tarkoituksessa. Aineisto on sähköisessä muodossa ja sitä säilytetään käyttäjätunnusten ja salasanojen takana. Opinnäytetyö tullaan luovuttamaan oppilaitokselle (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululle, sekä toimeksiantaja organisaatiolle Suomen Jääkiekkoilijat Ry:lle.

Käsitellyt ja tallennetut aineistot hävitetään kuukauden kuluttua tutkimuksen valmistumisesta.

Tutkimustulokset ja niistä tiedottaminen

Tuloksista raportoidaan toimeksiantajalle siten, että heille lähetetään hyödynnettäväksi opinnäytetyö kokonaisuus tuloksineen. Tärkeimpinä tuloksia on havaitut suuret erot työsuhteiden välillä. Jos haastateltava antaa luvan siihen, että hänet voidaan tutkimuksesta yksilöllisesti tunnistaa, tullaan tutkimuksessa mainitsemaan haastateltavan nimi ja titteli organisaatiossa. Jos haastateltava ei suostu nimen julkaisuun, voi saatua tietoa hyödyntää siten, että haastateltava anonymisoidaan siten, että häntä ei pysty tunnistamaan.

Tutkimuksen korvaukset tutkittavalle

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota.

Tutkittavan oikeudet on kuvattu tietosuojaselosteessa ja tässä tiedotteessa.

Tutkijalle. Tutkimustiedote annetaan tutkittavalle. Kopio tutkimustiedotteesta jää tutkijan arkistoon. Mikäli tutkimuksen kohteena on alaikäinen, vanhemmille tai sosiaalityöntekijöille tms. annetaan tutkimustiedote sekä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

LIITTEET

LIITE: Suostumus henkilötietojen käsittelyyn ja tutkimukseen osallistumiseen

Suostumus henkilötietojen käsittelyyn ja tutkimukseen osallistumiseen

Tietosuojaselosteessa henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste on "suostumus". Kyse ei ole tieteellisestä tutkimuksesta vaan esim. opinnäytetyöstä.

Ammattijääkiekkoilijan työsuhde ja sosiaaliturva

Jämsä, Oskari Uusi-Einola

Mikäli haluat peruuttaa suostumuksesi, ota yhteyttä Tutkimuksen tekijään: Oskari Uusi-Einola, 0442027426, dosuu001@edu.xamk.fi

Olen saanut tutkimustiedotteen ja tietosuojaselosteen. Tutkimustiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta ja tietosuojailmoituksesta tarkemman kuvauksen tutkimuksen yhteydessä suoritettavasta henkilötietojen käsittelystä.

Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini. Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen. Olen saanut riittävät tiedot oikeuksistani, tutkimuksen tarkoituksesta ja sen toteutuksesta sekä tutkimuksen mahdollisista hyödyistä ja riskeistä. Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni tutkimukseen on vapaaehtoista. Ymmärrän, että voin keskeyttää osallistumiseni tai peruuttaa suostumukseni henkilötietojeni käsittelyyn koska tahansa syytä ilmoittamatta eikä siitä koidu minulle kielteisiä seurauksia. Olen tietoinen, että mikäli keskeytän tutkimuksen, keskeyttämiseen asti minusta kerättyjä tutkimusaineistoja voidaan edelleen hyödyntää tutkimuksessa. Mikäli peruutan suostumukseni, minusta peruuttamiseen mennessä kerättyjä henkilötietoja, näytteitä ja muita tietoja ei voida käsitellä osana tutkimusta, vaan ne tuhoataan, mikäli niiden poistaminen aineistosta on mahdollista tai tiedot anonymisoidaan välittömästi peruuttamisen jälkeen, jolloin jo kerättyä tutkimusaineistoa voidaan edelleen hyödyntää tutkimuksessa. Anonymisoidut henkilötiedot eivät ole kohtuullisin keinoin tunnistettavissa annettujen tietojen perusteella tai tietoja muihin tietoihin yhdistämällä.

Olen lukenut ja ymmärtänyt saamani tutkimustiedotteen, tietosuojaselosteen ja tämän suostumuksen tiedot, ja haluan osallistua tutkimukseen ja antaa suostumukseni henkilötietojeni käsittelyyn tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla.

_____ Päiväys ja paikka	Tutkittavan allekirjoitus
Tutkittavan nimenselvennös	

Tutkijalle. Tutkimuksen tekijä säilyttää alkuperäistä suostumusta tietoturvaselosteen henkilötietojen käsittelyn ajan tutkijan omassa arkistossa. Kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle. Kun henkilötietojen käsittely on päättynyt, todisteet suostumuksen olemassaolosta tulee säilyttää vain niin kauan kuin on tarpeen oikeudellisen vaa-teen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi (esim. 1kk jälkeen opinnäytetyön julkistamisesta).

LIITE: Tietosuojaseloste Tietosuojailmoitus

(Tietosuojalaki 2018/1050, EU:n yleinen tietosuojasetus 2016/679)

Pyydämme sinua osallistumaan Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) opintoihin sisältyvään opinnäytetyöhön liittyvään tutkimukseen.

Tämä tietosuojailmoitus kuvaa, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

Opinnäytetyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voit myös halutesasi keskeyttää osallistumisesi koska tahansa. Mikäli keskeytät tutkimuksen tai peruutat suostumuksen käsitellä henkilötietojasi, keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan anonymisoituna käyttää osana tutkimusaineistoa.

1. Opinnäytetyön rekisterinpitäjä

Oskari Uusi-Einola
Dosuu001@edu.xamk.fi
044 2027 426

2. Opinnäytetyön aihe, kesto ja suorittajat

Opinnäytetyön aihe käsittelee ammattijääkiekkoilijan työsuhdetta vertautuen perinteiseen työsuhteeseen. Opinnäytetyön kesto on arvioitu kestävän läpi syksyn 2024. Suorittajina toimivat opiskelija Oskari Uusi-Einola yhteistyössä toimeksiantaja Suomen Jääkiekkoilijat Ry:n kanssa.

3. Mihin tarkoitukseen henkilötietojani kerätään ja käsitellään?

Henkilötietoja kerätään, jotta saadaan alan ammattilaisen näkemys tilanteesta. Tällöin saadaan tutkimuksesta kattavampi ja pystytään keräämään tietoa, mitä löytyy jo valmiiden tekstien ulkopuolelta.

4. Millä perusteella henkilötietojani käsitellään opinnäytetyössä?

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella: tutkittavan suostumus

5. Mitä tietoja minusta käsitellään?

Henkilöstä tullaan keräämään seuraavanlaisia tietoja. Nimi tulee haastateltavan suostumuksella näkymään lähdemerkintänä opinnäytetyössä.

Jos haastattelu päätetään järjestää Teams yhteydellä, myös mahdollista haastateltavan suostumuksella tallentaa haastateltavan ääntä, sekä kuvaa.

6. Mistä lähteistä tietoni kerätään?

Tutkittavalta itseltään haastattelun kautta, sekä keräämällä tietoa verkkosivuilta.

7. Luovutetaanko henkilötietojani kolmansille osapuolille?

Rekisteristä ei luovuteta tietoja kolmansille osapuolille.

8. Käsitelläänkö tietojani EU:n tai ETA:n ulkopuolella?

Ei käsitellä.

Xamkissa käytetään tallennustilana Microsoft pilvipalveluita (Teams ja OneDrive). Microsoft käsittelee pääsääntöisesti tietoja EU/ETA-alueella ja alueellisissa tietokeskuksissa. Microsoft on sitoutunut toimimaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Microsoftin tietosuojalauseke on luettavissa osoitteesta: <https://privacy.microsoft.com/fi-FI/privacystatement>

9. Kuinka kauan henkilötietojani säilytetään?

Henkilötietoja säilytetään opinnäytetyön julkaisemisesta yhden kuukauden verran eteenpäin. Tämän jälkeen henkilötiedot hävitetään.

10. Miten henkilötietoni suojataan?

Kerätyt henkilötiedot ovat sähköisessä muodossa, Henkilötiedot suojataan käyttäjätunnuksen ja salasanan taakse.

11. Miten voin käyttää tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiani?

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa, johon voi ottaa yhteyttä on:
Oskari Uusi-Einola, 0442027426

g) Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.

h) Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi ja mitä henkilötietojasi käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

i) Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

j) Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista tietyissä tapauksissa.

k) Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa kuten, jos kiistät henkilötietojesi paikkansapitävyyden.

l) Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin ammattikorkeakoulu ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää oikeutesi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalaissa säädetyillä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkasi sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, mikäli katsot, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679. Suomessa valvontaviranomainen on tietosuojavaltuutettu.

12. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Xamkin tietosuojavastaavaan saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuojavastaava@xamk.fi